

Pauliina Käki
Stella Kapsoritakis
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)
Varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus
Opinnäytetyö, 2021

KOKEMUKSIA IHMEELLISET VUODET -RYHMÄNHALLINTAMENETELMÄN KÄY- TÖSTÄ RAUMAN VARHAISKASVATUKSESSA

TIIVISTELMÄ

Pauliina Käki, Stella Kapsoritakis

Kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käytöstä Rauman varhaiskasvatuksessa.

70 sivua ja 4 liitettä

Kevät, 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK)

Varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia Rauman varhaiskasvatuksen työntekijöillä on Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmästä. Tavoitteena oli saada mahdollisimman monipuolisesti tietoa ja kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmästä ja koulutuksesta sekä menetelmän käytöstä Rauman varhaiskasvatuksessa. Tutkimus toteutettiin laadullisena kyselytutkimuksena, joka kohdistettiin niille Rauman varhaiskasvatuksen työntekijöille, jotka olivat käyneet Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksen.

Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä on osa Ihmeelliset vuodet -ohjelmakokonaisuutta, joka on tarkoitettu lasten käytöshäiriöiden ennaltaehkäisyyn ja hoitoon. Menetelmä on tarkoitettu varhaiskasvatuksen henkilöstölle sekä muille lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä antaa työkaluja toteuttaa sellaista varhaiskasvatusta, joka tukee lasten sosiaalista kehitystä, vähentää käytösongelmia ryhmässä ja vahvistaa oikeanlaista kasvatusilmapiiriä.

Tutkimus osoitti, että työntekijät kokevat menetelmän vaikuttavan positiivisesti sekä lapsien että työntekijöiden toimintaan. Menetelmästä koettiin olevan myös paljon hyötyä arkityössä monissa eri tilanteissa. Kaikki tutkimukseen osallistuneet myös suosittelisivat koulutusta muille varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Menetelmän käytössä nähtiin kuitenkin myös haasteita. Yhtenä merkittävänä haasteena koettiin uusien toimintatapojen omaksuminen osaksi arkea. Myös henkilöstön ylikuormittuminen ja koulutuksen liian vähäinen tarjonta nähtiin menetelmän käyttöä rajoittavina tekijöinä. Tutkimuksen tulokset olivat kuitenkin pääosin erittäin positiivissävyytteisiä. Opinnäytetyötämme voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa Rauman varhaiskasvatuksen lisäkoulutuksen suunnittelussa ja resurssien jakamisessa.

Asiasanat: varhaiskasvatus, Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä, käytöshäiriö, varhainen puuttuminen, sosioemotionaaliset haasteet.

ABSTRACT

Pauliina Käki, Stella Kapsoritakis

Experiences of using the Incredible Years Teacher Classroom Management method in early childhood education in Rauma

70 p., 4 appendices

Spring, 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

Option in Early Childhood Education and Care

The aim of the thesis was to find out what kind of experiences early childhood education employees at the city of Rauma have about the Incredible Years Teacher Classroom Management method. The aim of the study was to obtain as much information and many experiences as possible about the Incredible Years Teacher Classroom Management method and training, as well as the use of the method. The study was carried out as a qualitative survey for the early childhood education employees in Rauma who had attended the Incredible Years Teacher Classroom Management training.

The Incredible Years Teacher Classroom Management method is part of the Incredible Years program, which is intended for the prevention and treatment of children's behavioural disorders. The method is intended for early childhood education staff as well as other professionals working with children. The Incredible Years Teacher Classroom Management method provides tools to implement early childhood education that supports children's social development, reduces behavioural problems in the group and strengthens the right kind of parenting atmosphere.

The study showed that the employees felt that the method had a positive effect on the activities of both children and employees. They also felt that the method was very useful in everyday work in many different situations. All participants in the study would also recommend the training to other early childhood education professionals. However, there were also challenges in using the method. One of the major challenges was the adoption of new ways of working as part of everyday life. Staff being overworked and insufficient training were also considered limit seen the use of the method. However, the results of the study were mainly very positive. In the future, the results of the thesis could be utilized when planning additional education for the employees of early childhood education in Rauma, and when allocating resources.

Keywords: early childhood education, the Incredible Years Teacher Classroom Management method, behavioural disorder, early intervention, socio-emotional challenges.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VARHAISKASVATUS	5
2.1 Varhaiskasvatuksen tehtävä	5
2.2 Rauman varhaiskasvatus	6
2.3 Varhainen puuttuminen ja tuki varhaiskasvatuksessa	7
2.4 Sosioemotionaaliset haasteet varhaiskasvatuksessa	8
2.5 Lapsen haasteiden taustalla olevia tekijöitä	9
3 IHMEELLISET VUODET -OHJELMA.....	11
3.1 Ihmeelliset vuodet -ohjelman tausta.....	11
3.2 Vanhemmuus- ja lasten ohjelmat.....	12
3.3 Ryhmänhallintamenetelmän osa-alueet ja koulutus.....	13
3.4 Kasvun tuen arvio Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmästä..	17
4 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	20
4.1 Aiheen valinta	20
4.2 Aikaisemmat tutkimukset ja niiden tulokset.....	21
4.3 Aikaisemmat opinnäytetyöt aiheesta.....	24
5 OPINNÄYTETYÖTUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	26
5.1 Tutkimusmenetelmänä kysely	27
5.2 Kyselylomake	29
5.3 Aineiston keruu	31
5.4 Aineiston analysointi	32
5.5 Eettisyys ja luotettavuus.....	36
6 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	39
6.1 Taustatietokysymykset.....	39
6.2 Kysymykset menetelmän käytöstä ja vaikutuksista.....	41
6.3 Kysymykset menetelmän käyttöönoton haasteista ja arvioinnista.....	43
6.4 Avoimet kysymykset.....	45
6.5 Vastausten vertailua.....	46
6.6 Tulosten yhteenveto.....	49

6.7 Aikaisempiin tutkimuksiin vertailua.....	50
6.8 Johtopäätökset.....	52
7 POHDINTA	53
LÄHTEET.....	56
LIITE 1. Tutkimuslupa	60
LIITE 2. Kyselylomake	61
LIITE 3. Kyselylomakkeessa käytetty kuva SDQ-Fin -lomakkeesta	69
LIITE 4. Saatekirje	70

1 JOHDANTO

Sosioemotionaaliset haasteet ja käytöshäiriöt sekä varhaiskasvatuksen henkilöstöpula ovat olleet paljon esillä viime aikoina mediassa. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan haasteet lapsiryhmissä ovat lisääntyneet ja kasvatushenkilöstön jakaminen on ääri rajoilla. Varhaiskasvatukseen tarvitaan toimivia menetelmiä, joiden avulla haasteellisiin tilanteisiin voidaan puuttua nopeasti ja tehokkaasti. Opinnäytetyömme on ajankohtainen ja koemme aiheen tarpeelliseksi myös oman kiinnostuksen ja työkokemuksen perusteella. Opinnäytetyömme avulla haluamme myös lasten sosioemotionaalisia haasteita ymmärrettävän paremmin sekä lisätä tietoisuutta Ihmeelliset vuodet -ohjelmasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista.

Tutkimme opinnäytetyössämme Rauman varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käytöstä. Keskitymme opinnäytetyössämme varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisten kanssa työskentelevien kokemuksiin. Tutkimus on toteutettu laadullisena kyselytutkimuksena, joka on suunnattu niille Rauman varhaiskasvatuksen työntekijöille, jotka ovat käyneet Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, mitä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän keinoja Rauman varhaiskasvatuksessa on käytössä ja minkälaisia muutoksia yksittäisessä lapsessa, koko lapsiryhmässä, työntekijöiden keskuudessa tai ilmapiirissä on havaittu menetelmän käyttöönoton myötä. Vertaamme myös, onko Rauman varhaiskasvatuksesta saadut tulokset samansuuntaisia kuin mitä aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu.

Ihmeelliset vuodet -ohjelma koostuu kolmesta toisiaan tukevasta osa-alueesta: vanhemmuusryhmät, ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmä ja lasten ohjelmat. Keskitymme opinnäytetyössämme ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmään. Teorian rajasimme koskemaan varhaiskasvatusta ja esiopetusta, emotionaalisia haasteita sekä käytöshäiriöitä ja niiden taustalla olevia tekijöitä. Lisäksi sisällytimme teoriaosuuteen Ihmeelliset vuodet-ohjelman periaatteet sekä aikaisemmin aiheesta tehdyt tutkimukset ja niiden keskeisimmät tulokset.

2 VARHAISKASVATUS

Tässä luvussa kerromme mitä varhaiskasvatuksella käsitteenä tarkoitetaan, ja mikä on varhaiskasvatuksen tehtävä. Esille nousee myös varhaiskasvatuksen toteuttamista keskeisesti ohjaava varhaiskasvatuslaki. Luvussa 2.2 kuvailemme Rauman varhaiskasvatusta sekä varhaiskasvatussuunnitelmaa ja esiopetus-suunnitelmaa. Varhainen puuttuminen ja tuki varhaiskasvatuksessa -luvussa (2.3) käymme läpi mitä varhaisella puuttumisella tarkoitetaan ja miten tuki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa näkyy Rauman varhaiskasvatuksessa. Luku 2.4 käsittelee sosioemotionaalisia haasteita varhaiskasvatuksessa ja viimeisessä luvussa (2.5) erittelemme lapsen haasteiden taustalla olevia tekijöitä.

2.1 Varhaiskasvatuksen tehtävä

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen tulisi edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Tiedot ja taidot, jotka opitaan varhaiskasvatuksessa, vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajien kasvatustyötä sekä mahdollistaa huoltajien osallistumisen työelämään tai opiskeluun. (Opetushallitus, 2018.)

Varhaiskasvatuslaissa on säädetty lapsen oikeuksista varhaiskasvatukseen varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä varhaiskasvatuksen tietovarannosta. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatuslain mukaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta. Varhaiskasvatuslaissa on myös säädetty kunnan vastuusta huolehtia lasten päivähoidon järjestämisestä sisällöllisesti ja laajuudeltaan varhaiskasvatuslain mukaisesti. Varhaiskasvatuksen tuottajan ja järjestäjien on

huolehdittava, että varhaiskasvatuksen henkilöstö ylläpitää ja kehittää täydennyskoulutuksilla ammattitaitoaan. Tällaisten täydennyskoulutusten toteutumista ja vaikuttavuutta tulisi seurata ja arvioida. (L 540/2018.)

2.2 Rauman varhaiskasvatus

Raumalla on 17 kunnallista päiväkotia ja tammikuusta 2021 alkaen 5 yksityistä palvelusetelipäiväkotia. Raumalla konsultoivat varhaiskasvatuksen erityisopettajat koordinoivat varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa olevien tukea tarvitsevien lasten palveluita. He ohjaavat ja tukevat varhaiskasvatuksen henkilöstöä tuen asioissa sekä tekevät yhteistyötä huoltajien sekä eri asiantuntijoiden kanssa. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on hyvä perusta lapsen kehitykselle, hyvinvoinnille ja oppimiselle. Lapsen kehitystä ja oppimista tuetaan lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla varhaiskasvatuksessa. Tuen tulisi muodostaa johdonmukainen jatkumo varhaiskasvatuksen aikana sekä lapsen aloittaessa esiopetuksen tai koulun. Tuki voi olla lyhytaikaista ja vähäistä. Osa lapsista kuitenkin tarvitsee enemmän ja säännöllistä tukea tai jopa samanaikaisesti useita tuen muotoja. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. (Rauman kaupunki, 2020.)

Raumalla on paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, ”Lapsi kasvun polulla”, vuodelta 2019, joka on kaikille varhaiskasvatuksen toimintamuodoille ja yksiköille yhteinen. Rauman kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu, että tukitoimena Rauman varhaiskasvatuksessa käytetään muun muassa Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää. (Rauman kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019.) Raumalla on myös paikallinen esiopetussuunnitelma vuodelta 2016. Rauman esiopetussuunnitelmassa yhtenä tukitoimena Raumalla käytetään Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää (Rauman kaupungin esiopetussuunnitelma, 2016).

2.3 Varhainen puuttuminen ja tuki varhaiskasvatuksessa

Varhaisella puuttumisella tarkoitetaan lapsen oireisiin puuttumista jo heti ensioireiden ilmaantuessa varhaisessa vaiheessa (Huhtanen, 2004, s. 9). Varhainen puuttuminen saattaa herättää ajatuksia toisen asioihin puuttumisesta epäkunnioittavasti. Lapsen tai nuoren pulmatilanteissa on tarpeen kuitenkin toimia silloin, kun tukemisen vaihtoehtoja sekä mahdollisuuksia on vielä paljon. Varhainen puuttuminen kunnioittavasti edellyttää hyvien käytäntöjen kehittelyä. (Eriksson & Arnkil, 2012.)

Rauman kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa yhtenä tuen järjestämistä ohjaavana periaatteena on, että riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella voidaan edistää lapsen kehitystä oppimista ja hyvinvointia. Samalla voidaan ehkäistä lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoistumista. Kun lapsella on tuen tarvetta, yhteistyö huoltajan kanssa korostuu. Tuen keskeisistä periaatteista ja niiden saamisen mahdollisuudesta keskustellaan huoltajan kanssa. Hänen kanssaan sovitaan myös tuen toteuttamisen muodot ja lapselle annettava tuki. Myös lapsi voi osallistua yhteistyöhön iän ja kehitysvaiheeseensa sopivalla tavalla. (Rauman kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019.)

Vanhempien luvalla otetaan yhteyttä konsultoivaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaan, kun ryhmän antama tuki ei riitä. Tuki, vastuut ja arviointi kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Vahvimmin tukea tarvitsevat lapset voidaan ohjata integroitujen erityisryhmien paikoille. Mahdollista on myös erityisavustajan sijoittaminen ryhmään sekä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut. Tukea arvioidaan säännöllisesti myös ryhmän palaverissa. (Rauman kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019.)

Rauman esiopetussuunnitelman mukaan lapsella on oikeus saada tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Yleinen tuki on tukimuotona esiopetuksessa ensisijaisen

tärkeä, koska siihen sijoittuu tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Sen tehokkaalla käytöllä voidaan ehkäistä tuen tarpeen lisääntyminen. Eri tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti täydentäen toisiaan. Kasvun ja oppimisen tuen sekä varhaisen tunnistamisen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä oppimisvaikeuksia. Rauman esiopetuksessa kaikille lapsille tehdään oppimissuunnitelma tai erityisessä tuessa HOJKS eli henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Nämä tehdään aina tiiviissä yhteistyössä lapsen, huoltajien ja muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. (Rauman kaupungin esiopetussuunnitelma, 2016).

2.4 Sosioemotionaaliset haasteet varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa sosioemotionaaliset haasteet näkyvät esimerkiksi tunteiden ja käyttäytymisen säätelyn haasteina jo ennen kouluikää. Näitä haasteita on noin 10–30 %:lla varhaiskasvatusikäisistä lapsista. Jos tunteiden nimeäminen on vaikeaa lapselle, on myös vaikeaa valita oikeat keinot tunteiden säätelyyn. Tunnetaidot ovatkin vahvasti yhteydessä sosiaalisiin taitoihin. Tunnesäätelyn haasteita omaavien lapsien on vaikeampi saada ystäviä ja olla suosittuja ikäistensä kanssa. Jos lasten sosioemotionaalisten taitojen kehitystä ei tueta lapsiryhmissä, lapset saattavat tulla ulkopuolisiksi, kiusatuiksi tai kiusaajiksi. (Määttä ym. 2017, s. 7–8.)

Lapsi, joka tarvitsee erityistä tukea, on usein haaste vanhemmilleen ja esi- sekä perusopetuksessa toimiville opettajille. Yhdysvaltalaisen psykologian professorin Carolyn Webster-Strattonin tutkimusten mukaan tämän uhmakkuushäiriön tai varhaisten käytöshäiriöiden kriteerit täyttävät 10–25 % päiväkotij- ja ala-asteikäisistä (Webster-Stratton, 2011: X). Erityistä tukea tarvitsevat lapset saavat usein negatiivista huomiota, mikä ylläpitää heidän ongelmakäyttäytymistään. Webster-Strattonin (2011) mukaan tällaista lasta voidaan auttaa myönteisen huomion,

palkitsemisen ja leikin avulla. Näihin haastaviin tilanteisiin lasten vanhemmat ja varhaiskasvatus- ja peruskoulun opettajat tarvitsevat luokanhallintakeinoja ja kasvatuksellista tukea. Ihmeelliset vuodet -ryhmissä lapsen käytöshäiriöön pyritään vaikuttamaan heidän omilla vuorovaikutussuhteissaan ja elinympäristöissään. Yleisenä tavoitteena on antaa opettajalle konkreettisia hallintakeinoja, kuten positiivinen kannustaminen, ennakoiva opetustapa, lasten sosiaalisten taitojen kehittäminen, häiritsevän käytöksen vähentäminen ryhmässä sekä oppilaiden ja opettajien välisen vuorovaikutuksen lisääminen. Lisäksi tarkoituksena on vähentää riskitekijöitä ja vahvistaa suojaavia tekijöitä ja näin ollen ennaltaehkäistä lapsen aggressiivisen käyttäytymisen pahenemista. (Santonen, 2013.)

Opettajien luokanhallintataidoilla on havaittu olevan merkittävä vaikutus muun muassa koulusuoriutumisen ja sosioemotionaalisten taitojen paranemiseen (Korpershoek, 2014) sekä aggression, mielenterveysongelmien ja päihteiden käytön vähenemisen eri tutkimuksissa (Durlak et al., 2011; Greenberg et al., 2003; Zins, Weissberg, Wang & Walberg, 2004). Lasten mielenterveysongelmat ovat vähentyneet erityisesti päivittäin toteutetuissa kohdennetuissa interventioissa, erityisesti ulospäinsuuntautuneissa käytösongelmissa (Sanchez, 2018). (Kasvun tuki, 2017.)

2.5 Lapsen haasteiden taustalla olevia tekijöitä

Käytämme sosioemotionaalisten haasteiden rinnalla käytöshäiriö -nimitystä, sillä Ihmeelliset vuodet -ohjelmassa käytetään kyseistä käsitettä enemmän. Yksi yleisimmistä lastenpsykiatrisista häiriöistä ja lasten psykiatriseen hoitoon lähettämisen syistä, on käytöshäiriö. Noin viidellä prosentilla suomalaisista lapsista on käytöshäiriö (Almqvist et al., 1999). Kansainvälinen esiintyvyyden keskiarvo on 5,7 % (Canino et al., 2010). Lievempien käytösongelmien esiintyvyys on kansainvälisen tutkimuksen mukaan arviolta keskimäärin 33 % (Rescorla et al., 2011). Käytöshäiriöön liittyy usein myös jokin muu mielenterveyden häiriö (Ebeling et al.,

2004) sekä tarkkaavuuden ja aktiivisuuden häiriöitä (Nordström, Hurtig & Rodriguez, 2014). Myös päivähoito, koulu ja toveripiiri vaikuttavat käytöshäiriön syntyyn biologisten ja psykososiaalisten riskitekijöiden lisäksi (Hinshaw & Lee, 2003). Myös aikuisten vähäinen osallistuminen lapsen elämään ja niukka emotionaalinen lämpö sekä kova ja epäjohdonmukainen kasvatustyyli on todettu olevan yhteydessä lapsen käytöshäiriöön (Kawabata, Alink & Tseng, 2011; Patterson & Capaldi, 1991). (Kasvun tuki, 2017.)

Jos lapsen käytösongelmat pahenevat ja kehittyvät käytöshäiriöiksi, niiden hoitaminen on paitsi haasteellista, myös erittäin kallista (Scott et al., 2001). Käytöshäiriöisen lapsen riski aikuisiässä fyysisiin ja psyykkisiin häiriöihin, rikollisuuteen, sosiaaliseen huono-osaisuuteen, tapaturmiin ja ennenaikaiseen kuolemaan, on merkittävästi kohonnut (Nordström, Hurtig & Rodriguez, 2014; Sourander et al., 2007; Jokela et al. 2009, Miettunen, Jokela, Ferrie & Kivimäki 2009; Fergusson, Horwood & Ridder 2005). Varsinkin varhain ennen kymmennettä ikävuotta alkaneen käytöshäiriön ennuste on epäsuotuista (Fergusson, Horwood & Ridder, 2005). (Kasvun tuki, 2017.)

3 IHMEELLISET VUODET -OHJELMA

Tässä luvussa käymme läpi Ihmeelliset vuodet -ohjelman perusteita sekä ohjelman sisältämiä tärkeitä osakokonaisuuksia. Luvussa 3.1 kerromme miten ja kenen toimesta Ihmeelliset vuodet -ohjelma on saanut alkunsa ja mitkä ovat ohjelman tavoitteet. Seuraavaksi (luku 3.2) käymme läpi Ihmeelliset vuodet -ohjelmaan kuuluvia vanhemmuus- ja lastenohjelmia ja erittelemme (luku 3.3) ryhmänhallintamenetelmän osa-alueita sekä koulutusta. Lopuksi luvussa 3.4 käsittelemme Kasvun tuen arviota Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmästä näyttöön perustuen.

3.1 Ihmeelliset vuodet -ohjelman tausta

Ihmeelliset vuodet -ohjelma (The Incredible Years) on yhdysvaltalaisen psykologian professori Carolyn Webster-Strattonin kehittämä ryhmäpohjainen ohjausmenetelmä 3–12-vuotiaiden käytöshäiriöisten lasten vanhemmille ja lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Menetelmä soveltuu myös nuoremmille lapsille. Ohjelman tarkoitus on edistää myönteisiä kasvatustapojen menetelmiä sekä auttaa kasvattajia käsittelemään lasten käytöshäiriöitä. Tavoitteena on myös parantaa vanhemman, opettajan ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Kolmenkymmenen vuoden ajan ohjelmaa on kehitetty ja sitä on tutkittu laajasti ympäri maailmaa. (The Incredible Years, 2013.)

Ihmeelliset vuodet -ohjelman pitkän aikavälin tavoitteena on ennaltaehkäistä syrjäytymistä, rikollisuutta, alkoholin ja huumeiden väärinkäyttöä sekä väkivaltaista käyttäytymistä. Lyhyen aikavälin tavoitteina on vähentää lapsen käytösongelmia, kuten negatiivista käyttäytymistä ja tottelemattomuutta. Lisäksi tavoitteena on vähentää lasten aggressiivista käytöstä ja häiritsevää käyttäytymistä, lisätä lasten prososiaalisia taitoja ja tunneälyä. Tavoitteena on

myös parantaa ongelmanratkaisutaitoja ja sosiaalisia taitoja toisten lasten ja aikuisten kanssa toimittaessa sekä lisätä akateemista sitoutumista sekä kouluvalmiuksia. Tehokkaimmin tavoitteet saavutetaan yhteistyössä vanhempien, päiväkotien ja koulujen henkilöstön sekä tarvittaessa terapeuttien toimiessa yhdensuuntaisesti. (The Incredible Years, 2013.)

Suomessa Ihmeelliset vuodet -ohjelmaan kuuluvat ennaltaehkäisevät ja hoitavat vanhemmuusryhmät. Varhaiskasvattajille ja alakoulun opetushenkilöstölle on suunnattu ryhmänhallintamenetelmä. Lapsille on olemassa pienryhmäDino- ja lasten Dinosauruskoulu -ohjelma. (Turun Yliopisto, 2020.)

3.2 Vanhemmuus- ja lasten ohjelmat

Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmien tarkoituksena on auttaa vanhempia käsittelemään lasten käytöshäiriöitä ja edistää vaikuttaviksi todettuja myönteisiä kasvatustapojen menetelmiä. Ohjelman sisällössä korostuvat yhdessä toimimisen ja lapsijohtaisen leikin tärkeys, lapsen kehitystason ymmärtäminen ja kunnioittaminen, positiiviset kasvatustapojen menetelmät (esimerkiksi tehokas kehuminen ja kannustimet), oppimisen tukeminen sekä lapsen huonoon käytökseen tutkitusti tehokkaat puuttumisen keinot. (Kasvun tuki, 2017.)

Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusohjelmia on kouluikäisten ja alle kouluikäisten ohjelma sekä hoidollinen ohjelma (Turun Yliopisto, i.a.). Ohjelma on tarkoitettu 3–12-vuotiaiden lasten käytöshäiriöiden ja käytöksen pulmien ennaltaehkäisyyn ja hoitoon. Se pohjautuu käsikirjaan ja se toteutetaan vanhempien vertaisryhmissä strukturoidusti. Tavoitteena on auttaa vanhempia tunnistamaan omaa sekä lapsen käytöstä että toimintatapoja, suuntaamaan lapsen empatiaa ja positiivista huomiota. Lapsen käyttäytymiseen saadaan muutoksia pitkäjänteisellä hyvän käytöksen palkitsemisella sekä huonon käytöksen sammuttamisella. Näin kohennetaan lapsen itsetuntoa ja toimintaa kotona, päiväkodissa ja koulussa.

Vanhemmat saavat käyttöönsä uusia keinoja kasvatukseen. Tehottomien rangaistusten sijaan vanhempia ohjataan antamaan lapselle iänmukainen seuraamus, silloin kun se on tarpeen. Tietoinen läsnäolo, leikki ja yhdessä tekeminen, taitojen opettelu, tehokas kehuminen ja palkitseminen, rajojen asettaminen sekä huonoon käyttäytymiseen puuttumisen keinot, korostuvat ryhmissä. (Kasvun tuki, 2017.)

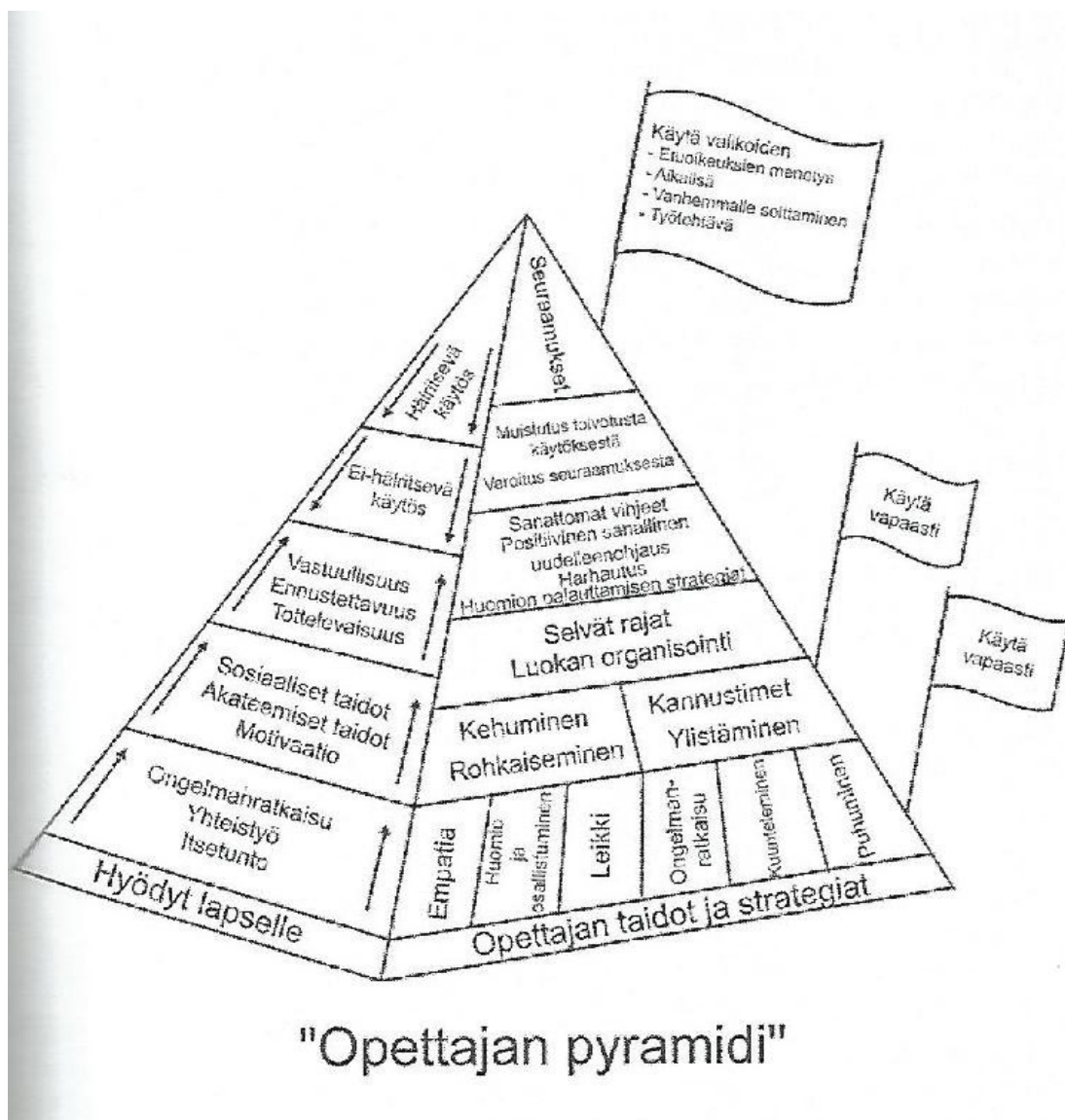
Lasten pienryhmäDino -ohjelma on tarkoitettu varsinaisista käytöshäiriöistä ja vaikeammista käytösongelmista kärsiville 3–12-vuotiaiden lapsille. Ohjelmalla pyritään vaikuttamaan sekä käytösongelmilta suojaaviin että niiden riskiä lisääviin tekijöihin. Ohjelmaan sisältyy muun muassa vihan hallinta- ja ongelmanratkaisutaidot, tunteiden säätelytaidot ja prososiaaliset taidot. Ohjelmassa on interaktiivisia menetelmiä ja sisältöjen läpikäymistä elävöittävät käsinuket ja eläimet. Ohjelman tavoitteena on lisätä tunteiden tunnistamista sekä oppia keskustelemaan niistä. Lapsille annetaan kotitehtäviä, joita he yhdessä vanhempiensa kanssa harjoittelevat. (Kasvun tuki, 2017.)

Lasten Dinosauruskoulu on 5–8-vuotiaille suunnattu ennaltaehkäisevä ohjelma. Se voidaan toteuttaa päiväkodissa tai koulussa. Ryhmässä toteutetaan piirituokioita 2–3 kertaa viikossa 15–20 minuutin ajan. Kotitehtävien avulla myös vanhempia kannustetaan tukemaan sääntöjen, sosiaalisten ja ongelmaratkaisutaitojen oppimista päiväkodin/koulun kanssa yhteistyössä. Ohjelman sisältö on sama kuin pienryhmäDinossa. (Turun Yliopisto, 2020.)

3.3 Ryhmänhallintamenetelmän osa-alueet ja koulutus

Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintaohjelman työpaja koostuu seuraavista osa-alueista: positiivinen suhde lapseen ja vanhempiin, ennakoiva suunnittelu käytösongelmaisten lasten toimimisessa, myönteisen käyttäytymisen edistäminen lapsiryhmässä, kannustimien käyttö lasten motivoinnissa, häiriökäyttäytymiseen

puuttuminen ja sen vähentäminen ryhmässä, seuraamusten käyttö huonoon käytökseen sekä itsesäätelyn ja tunteiden hallinnan opettaminen lapsille. Työpajan kesto on kuusi päivää, joka toteutetaan osissa noin kolmen tai neljän viikon välein. Työpajoissa on 16 osallistujaa kerrallaan. (Turun Yliopisto, 2020.)

Kuva 1. Opettajuuspyramidi. (Webster-Stratton, 2011, XI.)

Menetelmäkoulutuksessa käytetään Carolyn Webster-Strattonin teosta: Kuinka edistää lasten sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja. Teoksessa on opettajuuspyramidi (Kuva 1), jota käydään läpi ryhmänhallinnanmenetelmä koulutuksessa. Pyramidin alin kerros kuvaa ammattikasvattajien edellyttämiä taitoja ja niiden hyötyjä lapselle. Huipulla olevilla menetelmillä pyritään puuttumaan lapsen huonoon käytökseen. Näitä ylempiä kerroksia tulisi käyttää harkiten. (Webster-Stratton 2011, XI.)

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) ja opettajuuspyramidissa on paljon yhteneväisyyksiä, kuten sosiaalisten taitojen tukeminen. Lapsia kannustetaan tutustumaan toisiin ja heitä ohjataan hyviin tapoihin haastävallisuuden varhaiskasvatuksessa. Henkilökunta kannustaa lapsia toimimaan ryhmän jäsenenä ja hyvään vuorovaikutukseen. Lasten ystävyyssuhteita ja vertaissuhteiden kehittymistä tuetaan. Erilaisissa tilanteissa harjoitellaan toisen asemaan asettumista ja ajattelemaan asioita eri näkökulmasta sekä ristiriitatilanteiden ratkaisemista. Lapselle annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa, näin itseluottamus vahvistuu ja sosiaaliset taidot kehittyvät. Niin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuin Webster-Strattonin opettajuuspyramidissa kannustetaan lapsia leikkiin, jossa näitä sosiaalisia taitoja muun muassa opitaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018.)

Vuonna 2010 Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä pilotoitiin Omaiset mielenterveystyön tukena (OTU) ry:n koordinoimana, osana RAY:n rahoittamaa Ihmeelliset vuodet koulussa-projektia. OTU ja Ihmeelliset vuodet ry ovat koulutaneet varhaiskasvattajia ja opettajia ympäri Suomea tämän jälkeen. Vuonna 2017 menetelmän valtakunnallinen koordinaatio- ja koulutusvastuu sekä menetelmätuki siirtyi osana Lape:n Kasvun tuki -hanketta Suomen Mielenterveysseuralle. Tällöin menetelmälle luotiin myös implementaatiostrategia. Nykyisin Ihmeelliset vuodet -kotipesänä toimii Turun yliopisto. Menetelmän työpajakoulutusta on osassa Suomea saatavilla omavaraisesti kuntien tai maakuntien toteuttamana ja osassa Suomea tilauksesta. Turun yliopiston lastenpsykiatrian

tutkimuskeskus järjestää tilauskoulutuksia. Työpajakoulutuksia on saatavilla sekä suomen että ruotsin kielellä. (Kasvun tuki, 2017.)

Ryhmämuotoista valmennusta on kuusi kokonaista päivää noin kerran kuukaudessa. Valmennuspäivät toteutetaan monimuotoisen oivalluttamisen, reflektoinnin ja vertaiskeskustelujen keinoin. Valmennuksissa käytetään muuan muassa DVD-esimerkkejä vuorovaikutustilanteiden havainnoinnin tukemiseen, vuorovaikutusharjoitteita ja itsereflektointia. Valmennuspäivien välissä osallistujat tekevät jokapäiväiseen työhön lasten kanssa nivoutuvaa menetelmän harjoittelua. Tavoitteena on tarkastella arjessa oman ja työtiimin kasvatusta ja ohjauksen käytänteitä ja kehittää niitä menetelmän mukaisiksi, sekä harjoitella niitä käytännössä. Harjoittelun etenemistä tuetaan valmennuksissa jokaisen osallistujan kokemuksia jakamalla ja yksilöllisten toteutusten suunnittelulla. Myös tavoitteiden seuranta ja toteutusta tukevia työkaluja on käytössä. Koko koulutusprosessin tavoitteena on erityisesti käytöksellään oirehtivien lasten kanssa työotteen muutos. Ryhmän ohjaajat soittavat tai kohtaavat osallistujat jokaisen työpajakerran välissä kerran vahvistaakseen arjessa menetelmän harjoittelua. (Kasvun tuki, 2017.)

Menetelmäosaajia on Suomessa tällä hetkellä noin 700. Jatkossa vuosittain uusia menetelmäosaajia valmistuu noin 300. Uusien ryhmänohjaajien aloitusta tuetaan Peer coach -menetelmän työnohjauksin. Koulutukseen on sisäänrakennettu koulutuksen arviointi. Arvioinnissa lapsen käytöstä mitataan ennen ja jälkeen koulutuksen. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä soveltuu Suomen olosuhteisiin. Sille on suuri kansallinen tarve ja se on sosiaalipoliittisesti perusteltavissa. Menetelmää käyttäviltä ammattilaisilta kerätyt kokemukset ovat erittäin hyviä. (Kasvun tuki, 2017.)

Tutkimusten mukaan Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käyttö vähentää lasten aggressiivista ja häiritsevää käytöstä ryhmässä, parantaa lasten itsetuntoa, lisää lasten akateemista sitoutumista ja prososiaalista käytöstä, lisää lasten kouluvalmiutta, vähentää ammattikasvattajan lapsen kohdistamaa

kritiikkiä ja lisää ammattikasvattajan ryhmänhallintataitoja sekä hänen käyttämien keuhujen ja kannustamisen määrää. (Turun Yliopisto, 2020.)

3.4 Kasvun tuen arvio Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmästä

Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän kohderyhmänä ovat 3–12-vuotiaat lapset sekä varhaiskasvattajat ja opettajat. Kohteena ovat toisaalta kaikki lapset, toisaalta erityisesti lapset, joilla on käytöksen ongelmia tai käytöshäiriöitä. Ryhmänhallintamenetelmä on ammattikasvattajien käyttöön tarkoitettu strukturoitu menetelmä, jonka avulla kasvattaja ohjaa johdonmukaisesti ja systemaattisesti koko lapsiryhmää. Menetelmän keskeisellä sijalla on kasvattajan valitsemien ja käyttämien ohjauskeinojen tarkastelu ja vaikuttavuuden reflektointi. (Kasvun tuki, 2017.)

Tavoitteena on, että jokaiseen lapseen ja hänen vanhempiinsa luodaan myönteinen suhde, rakennetaan toiminta- ja vuorovaikutusympäristöstä turvallinen, sensitiivinen ja kannustava kasvupaikka kaikille ryhmän lapsille. Lisäksi tuetaan vahvasti ryhmäytymistä sekä löydetään jokaiselle lapselle myönteinen rooli ryhmässä. Tavoitteena on myös rajojen asettaminen johdonmukaisesti ja turvallisesti sekä lasten sosiaalisen kehityksen ohjaaminen ja tunne- ja itsesäätelytaitojen kehittyminen yksilöllisesti. Menetelmä keskittyy erityisesti arkitilanteissa lasten sosiaalisen myönteisen kehityksen tukemiseen ja itsesäätelyn kehittämiseen. Koulutus tapahtuu ryhmämuotoisissa, työnohjauksellisissa työpajoissa. Ne on suunnattu ensisijaisesti päivähoidon henkilöstölle, sekä esi- ja alakoulujen opettajille ja erityisopettajille. Koulutus soveltuu myös muille lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille. (Kasvun tuki, 2017.)

Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän osalta on vahvaa näyttöä siitä, että käytösongelmaisten 3–7-vuotiaiden lasten käytösongelmat ovat vähäisempiä sekä ryhmähavainnoinnin että opettajien ja vanhempien raporttien

perusteella. Tämä tulos on saatu, kun menetelmää käyttäviä lapsiryhmiä on verrattu sellaisiin lapsiryhmiin, joiden opettaja ei käytä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää. Tämänhetkinen sovellettavuus Suomeen on kohtalainen. Tutkimusnäytön aste ja vaikutusten vahvuus ovat vahvoja. (Kasvun tuki, 2017.)

Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä antaa vaikuttaviksi todettuja keinoja strukturoitujen, pedagogisten käytänteiden käytön lisäämiseksi, yksiköiden toimintakulttuurin kehittämiseksi lasten sosiaalista kehitystä sekä ammattikasvatustajien työtettä tukevaksi. Se antaa myös työkaluja käytösongelmien vähentämiseen ryhmässä ja myönteisen kasvatusilmapiirin vahvistamiseen. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä on tarkoitettu varhaiskasvatuksen henkilöstölle, esi- ja alakoulujen opettajille, erityisopettajille ja muille lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä on osa ohjelmakokonaisuutta, joka on tarkoitettu 3–12-vuotiaiden lasten käytöksen pulmien ja käytöshäiriöiden ennaltaehkäisyyn ja hoitoon. (Kasvun tuki, 2017.)

Sekä suomalaisessa Käypä hoito -suosituksessa että brittiläisessä NICE-suosituksessa (2013) suositellaan käytöshäiriön riskissä olevien lasten hoidoksi kouluympäristössä annettavaa ongelmaratkaisutaitojen ja tunnetaitojen opetusta noin 3–7-vuotiaille lapsille. Suosituksen mukaan tulisi keskittyä lasten ymmärryksen lisäämiseen omista ja toisten tunteista, opettaa itsehillintää, edistää lasten minäkuvaa ja kehittää ongelmanratkaisutaitoja. (Kasvun tuki, 2017.)

Oppimisympäristön muokkaamista oppilaan mieltymyksiä, vahvuuksia tai taitoja tukevaksi sekä akateemisia taitoja vastaavaksi, suositellaan laajaan meta-analyysiin perustuvassa ohjeistuksessa (What works Clearinghouse, 2008) lapsen käytösongelmien vähentämiseksi koulussa. Suositellaan myös opettamaan ja vahvistamaan aktiivisesti hyväksytyä käytöstä käyttämällä sekä yksittäiseen oppilaaseen että koko ryhmään kohdistuvia strategioita. Näin vahvistetaan oppilaan ja opettajan välistä positiivista suhdetta ja oppimisympäristöä. Näiden on myös osaltaan huomattu vähentävän lasten käytöksen ongelmia. (Kasvun tuki, 2017.)

Opetushallitus suosittaa tekemässään selvityksessä ”Lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen tukemisesta varhaiskasvatuksessa” (Opetushallitus, 2017), että varhaiskasvatuksen ammattilaisten perus- ja jatkokoulutuksessa tarvitaan sosioemotionaalisten taitojen tunnistamiseen ja vahvistamiseen liittyvää koulutusta. Sen tulisi tukea myös varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin muutosta. Näin lasten sosioemotionaalista kehitystä tuetaan paremmin, kun varhaiskasvattajilla on työkaluja, ajatuksia ja välineitä pedagogisten käytänteiden ja työtteen sekä päiväkotiyksiköiden toimintakulttuurin kehittämiseksi. Menetelmien kehittämistä tulisi kohdistaa sekä erityistä tukea tarvitseviin lapsiin että koko varhaiskasvatuksen yleisen tuen käytäntöihin. Toimintakulttuuria tulee kehittää menetelmien käytössä niin, että menetelmiä käytetään nykyistä systemaattisemmin ja mieluummin kokonaisina ohjelmina kuin sisältöjä poimien. (Kasvun tuki, 2017.)

Keskiössä onkin kasvattajan omien toimintatapojen, työtteen sekä koko toimintakulttuurin tarkastelu ja muuttaminen systemaattisemmaksi, johdonmukaisemmaksi, analyttisemmaksi sekä lapsilähtöisemmäksi Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän avulla. Tämä kaikki tehdään positiivisia, tutkitusti tehokkaita pedagogisia toimintatapoja käyttäen. Menetelmän toimintatavat perustuvat sosiaalisen oppimisen teoriaan, kiintymyssuhdeteoriaan ja käyttäytymisterapeuttisiin periaatteisiin. Vaikutteita on otettu myös stressinhallinta- ja ratkaisukeskeisestä terapiasta. Menetelmässä korostuu sosiaalisten taitojen harjoittelu, mallioppiminen, positiivisen käytöksen vahvistaminen sekä negatiivisen käytöksen sammuttaminen. Keskeisenä ajatuksena on, että aikuisen toimintaa muuttamalla voidaan muuttaa myös lapsen käytöstä. Aikuisten ja lasten käyttäytymismallien muuttaminen ja niiden vakiintuminen vaatii pitkäkestoista intensiivistä tukea, näin ollen menetelmäkoulutus on pitkäkestoista. (Kasvun tuki, 2017.)

4 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Tässä luvussa käsittelemme aluksi opinnäytetyön aiheen valintaa sekä niitä syitä, joiden takia päädyimme valitsemaan opinnäytetyömme aiheeksi Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkokemukset Rauman varhaiskasvatuksessa. Lisäksi kerromme lyhyesti mistä ja miten aloitimme tiedonhaun. Kerromme myös aikaisemmin aiheesta tehdyistä tutkimuksista sekä niiden tuloksista (luku 4.2). Luvun lopussa esittelemme vielä aiheesta aikaisemmin tehtyjä opinnäytetöitä ja niiden keskeisintä sisältöä.

4.1 Aiheen valinta

Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden saaminen edellyttää opinnäytetyön aiheen liittyvän varhaiskasvatukseen. Toinen opinnäytetyöntekijöistä on osallistunut Rauman perhekeskuksen järjestämään Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmään lastenohjaajan roolissa. Lastenohjaajat perehdytettiin ryhmänhallintamenetelmään ja sen käyttöönottoon. Lisäksi toisen opinnäytetyöntekijöistä työskennellessä Rauman kaupungin päiväkodissa järjestettiin perehdytys ryhmänhallintamenetelmään. Tätä kautta Ihmeelliset vuodet -ohjelmakokonaisuus on tullut meille tutuksi ja samalla herättänyt mielenkiintomme kyseistä menetelmää kohtaan.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) oli hallituksen kärkihanke vuosina 2016–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriö. i.a.). LAPE-muutostyötä on Satakunnan maakunnassa toteutettu SATULA-hankkeena vuosina 2017–2018 (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma, 2018). Rauman kaupungilla koulutettiin ensimmäiset Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän osaajat syksyn 2018 ja kevään 2019 välillä. Keskityimme Rauman alueella työskentelevien varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksiin.

Aloitimme tiedonhaun etsimällä internetistä Suomen Mielenterveysseuran sivuilta tietoa Ihmeelliset vuodet -menetelmästä ja sen vaikuttavuudesta. Tutkimustietoa löysimme Kasvun tuen -sivuilta. Tutustuimme myös Käypähoito -sivuihin, koska sieltä löytyy suositus Ihmeelliset vuodet -menetelmästä yhtenä menetelmänä käytöshäiriöisten hoitoon. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen -sivuilta löysimme tietoa SDQ-menetelmää (The Strengths and Difficulties Questionnaire) koskien. Kun olimme tutustuneet aiheemme kannalta keskeisiin sivustoihin, meillä oli näkemys siitä, miten ja millaista opinnäytetyötä lähtisimme toteuttamaan ja mikä olisi tutkimuksemme kohderyhmä.

4.2 Aikaisemmat tutkimukset ja niiden tulokset

Nye (2018) teki systemaattisen kirjallisuuskatsauksen työryhmineen (mixed-methods systematic review) ja monitasometatyyppisen (multilevel meta-analysis). Siihen otettiin mukaan korkeatasoisia, satunnaistetulla kontrolliasetelmalla (RCT) tehtyjä kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia tutkimuksia. Katsauksessa oli yhteensä yhdeksän tutkimusta Englannista, Irlannista, Jamaikalta, Yhdysvalloista ja Walesista. Tutkimuksissa oli yhteensä 5759 oppilasta ja 336 opettajaa. Oppilaat olivat iältään 5–8-vuotiaita. (Kasvun tuki, 2017.)

Tuloksissa havaittiin, että opettajien positiivisten ryhmänhallintastrategioiden käyttö lisääntyi tilastollisesti merkitsevästi verrattuna verrokkiryhmään. Opettajien käyttämät negatiiviset ryhmänhallintastrategiat vähenivät, kuten myös ongelmakäyttäytyminen kaikkien oppilaiden ja korkean riskin oppilaiden kohdalla. Heillä muutos verrokkiryhmään verrattuna oli tilastollisesti merkitsevä. Opettajat kuvailivat ohjelmaa jatkuvan oppimisen mallina. Se sisälsi sekä jakamisen ryhmänä että vertaisten kesken, harjoittamisen sekä luokkahuoneessa että ryhmässä, tukiverkoston luomisen ja keinovalikoiman rakentamisen siihen hetkeen ja tulevaisuuden käyttöön. Opettajat raportoivat muutoksista sekä oppilaiden yleisessä käyttäytymisessä että sosiaalisissa ja akateemisissa taidoissa. Opettajat kokivat,

että heidän työssä kokemansa stressi väheni. Myös suhteen vanhempiin koettiin muuttuneen positiivisemmaksi. Opettajien mielestä oli tärkeää, että kaikki kasvat-tajat koulutettaisiin menetelmään. (Kasvun tuki, 2017.)

Portugalilaisessa tutkimuksessa Seabra-Santos ym. (2018) 33 opettajaa osallis-tui Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän koulutukseen. Kontrolliryh-mänä oli satunnaistettu samoista kouluista 32 opettajaa. Tutkimuksessa selvitet-tiin intervention vaikutusta lasten ongelmakäyttäytymiseen sekä sosiaalisiin tai-toihin. Tutkimukseen osallistuneet lapset asuivat vähävaraisilla alueilla ja olivat 3–6-vuotiaita. (Kasvun tuki, 2017.)

Tuloksissa havaittiin, että lasten sosiaaliset taidot lisääntyivät ja ongelmakäyttäy-tyminen väheni interventioryhmässä enemmän kuin kontrolliryhmässä. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä. Vähävaraisista perheistä osallistuneet ja heikot sosiaa-liset taidot omaavat interventioryhmäläiset hyötyivät interventiosta muita enem-män ja heidän sosiaaliset taitonsa paranivat suhteessa muihin. Käytösongelmien suhteen tätä ei kuitenkaan havaittu. Tutkimuksen tuloksia heikentää lähtötason erilaisuus ryhmillä. (Kasvun tuki, 2017.)

Norjassa 43 koulussa (21 interventio, 22 kontrolli) koko koulua koskevassa tutki-muksessa (Aasheim ym. 2018) arvioitiin 6–8-vuotiaiden ongelmakäyttäytymistä sekä sosiaalisia taitoja opettajien raportoimina. Joka luokasta arvottiin seitsemän oppilasta, joita tutkittiin. Mukaan pyydettiin koulut, joiden alueella oli Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmiä. Kontrollikouluina oli kouluja alueilta, joilla ei ollut Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmiä. Opettajat osallistuivat kuuden päivän Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän koulutukseen. Samasta aineis-tosta tehtiin myös analyysseja, joissa opettajien arvioimana katsottiin opettajan ja oppilaiden suhdetta ja vanhempien osallistumista koulun toimintaan. (Kasvun tuki, 2017.)

Tutkimuksen tuloksissa nousi esille tilastollisesti merkitsevä, kuinka ongelmallisena opettajat kokivat oppilaan käytöksen ja kuinka usein sitä tapahtui. Interventoryhmässä tapahtui muutosta parempaan suuntaan. Tilastollisesti merkitsevä oli ero niiden lasten kohdalla, joilla oli ongelmia käytöksen alueella kuin niiden, joilla oli vähemmän käytöksen ongelmia. Myös keskittymisessä, yhteistyökyvyssä ja itsekontrollissa ero oli merkitsevä. Toisaalta aggressiivisessa käytöksessä, akateemisessa suoriutumiskyvyssä tai jämäkkyydessä tulos ei ollut merkitsevä. Kuitenkin tilastollisesti merkitsevä oli yhteenlaskettujen pisteiden muutos interventoryhmän eduksi. Tilastollisesti merkitsevää oli myös opettajien läheisyys oppilaaseen sekä konfliktien väheneminen. Riskissä olevien oppilaiden muutos oli tilastollisesti merkitsevämpää kuin oppilaiden, joilla ei ollut riskiä. Vanhempien osallistuminen lisääntyi merkitsevästi, mutta muutos opettajien sitoutumisessa vanhempiin ei ollut tilastollisesti merkitsevä. (Kasvun tuki, 2017.)

Ihmeelliset vuodet ry:n koordinoimassa Opetushallituksen rahoittamassa Varhain vahvaksi-koulutushankkeessa tutkittiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa yhteistyössä koulutuksiin osallistuneiden varhaiskasvattajien ryhmästään valitsemien (3–6-vuotiaiden, n=101) lasten tunne- ja käytösoireita, prososiaalista käytöstä, yliaktiivisuutta sekä ongelmia kaverisuhteissa (SDQ). Hanketta varten tehtiin kyselylomake, jolla tutkittiin varhaiskasvattajien subjektiivista kokemusta käytösongelmien muutoksissa ja vuorovaikutuksessa valittuun lapseen, ilmapiirissä sekä koulutuksen vaikutusta työssä jaksamiseen ja hallinnan tunteeseen. (Kasvun tuki, 2017.)

Ihmeelliset vuodet ry:n ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen mukaan valittujen lasten käytöksessä tapahtui tilastollisesti merkittävä muutos tunne- ja käytösoireissa, yliaktiivisuudessa ja prososiaalisessa käytöksessä, kun verrattiin näiden osioiden pistemääriä ennen ja jälkeen koulutuksen. Myös vaikeuksien kokonaispistemäärät vähenivät tilastollisesti merkittävästi. Vain kaveri-ongelmia koskevasta osiosta saadut tulokset eivät olleet tilastollisesti merkittäviä, joskin muutosta oli tapahtunut. (Kasvun tuki, 2017.)

Varhaiskasvattajat kokivat koulutuksen erittäin hyödyllisenä ja he muuttivat prosessin aikana suhtautumistaan haastavaan lapseen/lapsiin. Koko lapsiryhmän ilmapiiri parani useissa ryhmissä (90 % vastaajista). Yli kolmasosalla luottamusuhde lapseen, kaverisuhteet ja leikki-aidot, tunteiden tunnistaminen ja hallinta sekä keskittyminen paranivat. Vastaajista viidesosa raportoi valitun lapsen itsetunnon ja itseluottamuksen kohentuneen. Kasvattajat kokivat saaneensa toimivia keinoja ohjata lapsia, joilla on käytöspulmia. Lisäksi he kokivat saaneensa keinoja myös muille ryhmän lapsille sosiaalisesti toivottuun käytökseen ja ryhmähengen vahvistamiseen. Koulutuksen jälkeen kasvattajat raportoivat käyttäytymisensä suunnitelmallisemmin ja johdonmukaisemmin. Koulutus vaikutti myös monen varhaiskasvattajan jaksamiseen työssä (51 %:lla vastaajista paremmin, 33 %:lla paljon paremmin) ja hallinnan tunteeseen (jonkin verran 15 %:lla, paljon 54 %:lla ja merkittävästi 30 %:lla vastaajista). Koulutuksella oli positiivista vaikutusta vanhempien ja kasvattajan väliseen vuorovaikutussuhteeseen (71 % vastaajista). Tutkimustulosten yleistettävyyttä vähentää pitkäaikaisseurannan ja verrokkiryhmän puute. (Kasvun tuki, 2017.)

Ihmeelliset vuodet -menetelmän käytöstä on myös Käypähoito-suositus käytöshäiriöisten hoitoon. Eri ikäryhmien käytöshäiriöissä toimivat ilmeisesti erilaiset psykososiaalisen hoidon kohdentamistavat. Alle kouluikäisille lapsille tuloksellista on ilmeisesti vanhempainohjaus, kouluikäisille hoitoon ilmeisesti kannattaa liittää lapselle itselleen suunnattu komponentti. (Käypä hoito, 2018.)

4.3 Aikaisemmat opinnäytetyöt aiheesta

Jaana Santosen (2013) opinnäytetyössä kerättiin Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutukseen osallistuneiden opettajien kokemuksia menetelmän käytöstä esi- ja perusopetuksessa Länsi- ja Itä-Helsingissä. Käytetyin opetustekniikka oli positiivinen kannustaminen, jolla pyrittiin kehittämään lapsen itsetuntoa. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksen konkreettiset

keinot edesauttavat opettajia haasteellisten lasten kanssa. Sekä opetusryhmän lasten vuorovaikutustaidot että luokan työrauha olivat parantuneet käytettäessä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää. Koettiin myös tärkeäksi Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän jatkumon varmistaminen esiopetuksesta perusopetuksen puolelle. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käytön aloittaminen varhaiskasvatuksessa helpottaa lapsen koulunaloitusta, kun samaa menetelmää käytetään myös perusopetuksessa. Opettajien vertaistapaamiset koettiin erittäin hyödyllisiksi Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksessa. Opettajien ja vanhempien yhteistyö koettiin toimivaksi, mutta samalla kaivattiin vanhemmuusryhmiä haasteellisten lasten vanhempien tueksi. (Santonen, 2013.)

Oleniuksen ja Jokisen (2016) opinnäytetyössä kuvaillaan Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käytön kokemuksia Vantaan varhaiskasvatuksessa. Tulosten perusteella todettiin, että Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä ja sen koulutus koettiin toimiviksi. Kokemukset olivat myös positiivisia, koska varhaiskasvattajat näkivät menetelmän ja koulutuksen vaikuttaneen myönteisesti niin lapsiin, kasvatuskumppanuuteen kuin ammatilliseen kasvuun. Opinnäytetyön tekijät saivat myös tietoa menetelmän käytön tasosta tutkimushetkellä. Lisäksi he keräsivät kasvattajien kehittämisehdotuksia, jotka liittyivät enimmäkseen menetelmän integroinnin haasteelliseksi kokemiseen. (Jokinen & Olenius, 2016.)

Suvi Lahtisen (2019) opinnäytetyössä käsitellään Porin varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksesta. Tuloksista selvisi, että varhaiskasvatuksen opettajat kokivat Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän koulutuksen käyttökelpoiseksi ja tarpeelliseksi. He kokivat havainnoineensa lapsilla haasteita sosioemotionaalisen kehityksen alueella, esimerkiksi vuorovaikutus- ja kaveritaidoissa. Vastaajien kokemukset olivat myönteisiä, sillä nähtiin myönteisiä vaikutuksia lapsissa koulutuksen keinoja ja välineitä kokeilemalla. Haastateltavat kokivat myös saaneensa omaan ammatillisuuteensa liittyen itsevarmuutta. Koulutusta jalkautettiin jokaisessa työyksikössä

ryhmään ja työyhteisöön vaihtelevasti mahdollisuuksien mukaan ja koulutuksen jalkauttamisesta mietittiin tulevaisuuden suunnitelmia. (Lahtinen, 2019.)

Tiia Levyn (2020) opinnäytetyössä selvitetään Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käyttöönottoa Etelä-Pohjanmaalla varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemuksiin. Menetelmän käyttöönotto koettiin hyödyllisenä. Koulutusta pidettiin hyvänä ja sitä suositeltiin muille. Tärkeimmäksi menetelmän käyttöönoton vaikuttavaksi tekijäksi nousi työtiimi. Jos tiimin suhtautuminen ei ollut myönteinen menetelmän käyttöön, silloin käyttöönotossa oli haasteita. Myös esihenkilön aktiivista tukea toivottiin menetelmän käyttöönottamiseen. Kasvattajat ottivat erityisesti käyttöön ennakoivia ja positiivisia ryhmänhallintamenetelmiä. Tiukempia ryhmänhallintamenetelmiä ei tarvittu käytössä lähes ollenkaan. Myös negatiivisia vuorovaikutuskierteitä onnistuttiin katkaisemaan ja ryhmän ilmapiiri näkyi positiivisempana. Kasvattajat käyttivät paljon erilaisia menetelmiä ja uskoivat, että käyttävät niitä tulevaisuudessakin. Menetelmän käyttöönottamisvaiheessa nähtiin myös tärkeänä koulutettavien työtiimien tukeminen. (Levy, 2020.)

5 OPINNÄYTETYÖTUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa kuvaamme vaihe vaiheelta opinnäytetyömme tutkimuksen toteutusprosessin. Aluksi (luku 5.1) esittelemme valitsemamme tutkimusmenetelmän sekä syitä, jotka menetelmän valintaan ovat johtaneet. Lisäksi kerromme vaiheista ja haasteista, joita kävimme läpi aivan tutkimuksen alussa. Luvussa 5.2 erittelemme kyselylomakkeelle päätyneitä kysymysmuotoja ja perustelemme tekemiämme tietoisia valintoja, jotka poikkeavat jonkin verran kyselylomakkeelle yleisesti luoduista ihanteista. Seuraavaksi (luku 5.3) käymme läpi aineiston keräämiseen liittyviä vaiheita ja kuvaamme aineiston analysointia (luku 5.4). Lopuksi (luku 5.5) esittelemme vielä tutkimuksen luotettavuuteen ja eettisyyteen

liittyviä periaatteita, jotka ovat ohjanneet opinnäytetyömme tuottamista aivan työn aloituksesta loppusanoihin asti.

Opinnäytetyön tavoitteena oli toteuttaa kyselytutkimus niille Rauman varhaiskasvatuksen työntekijöille, jotka ovat käyneet Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksen. Olimme kiinnostuneita erityisesti siitä, miten työntekijät kokevat menetelmän käyttöönoton vaikuttaneen yksittäisiin lapsiin, koko lapsiryhmään sekä muihin työntekijöihin. Lisäksi halusimme selvittää, missä tilanteissa ja kuinka usein menetelmää käytetään. Luonnollisesti olimme halukkaita kuulemaan myös mahdollisista haasteista, joita työntekijät ovat havainneet menetelmän käyttöön liittyen. Tutkimuksen avulla pyrimme saamaan mahdollisimman kattavan näkemyksen kokemuksista ja siitä, onko Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koettu Rauman varhaiskasvatuksessa hyödylliseksi ja lasten käyttäytymiseen positiivisesti vaikuttavaksi.

5.1 Tutkimusmenetelmänä kysely

Opinnäytetyömme tutkimusmenetelmäksi valikoitui kyselytutkimus. Kyselytutkimuksen valintaan vaikutti monet tekijät. Menetelmää valittaessa oli selvää, että kyselytutkimuksen hyvät puolet nousisivat niin merkittävään asemaan tutkimuksemme onnistumisen kannalta, ettemme saisi muilla menetelmillä vastaavia tuloksia. Tärkeimpänä pidimme sitä, että vastaajat saisivat osallistua tutkimukseemme silloin, kun heille itselleen parhaiten sopisi. Toinen tärkeä kriteeri tutkimusmenetelmän valinnassa oli se, että tutkimukseen osallistumisen tulisi olla mahdollisimman nopeaa ja vaivatonta, mutta sen pitäisi kuitenkin tuottaa meille tutkijoille kattavasti tietoa tutkimusongelmaamme koskien. Lisäksi koimme merkittäväksi sen, että vastausten tallentuminen olisi suhteellisen automatisoitua, jotta meille jäisi enemmän aikaa vastausten analysoimiseen ja sitä kautta tarkempien johtopäätösten tekemiseen.

Kyselytutkimus alkaa tutkimusongelman muotoilulla ja tutkimussuunnitelmalla sekä tutkimusta varten tarvittavien lupien hankkimisella. Tämän jälkeen on tärkeää pohtia, kuinka suuri otos tarvitaan ja miten tutkimukseen osallistujat tavoitetaan parhaiten. (Luoto, 2009, s.1648.) Tutkimusta suunnitellessamme pohdimme tarkasti, miten saisimme mahdollisimman paljon, vertailukelpoista tietoa niin, että tutkimuksemme tavoittaisi oikean kohderyhmän varmasti. Tätä varten meidän oli selvitettävä ennalta, ketkä Rauman varhaiskasvatuksen työntekijöistä ovat käyneet Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen ja kuinka paljon heitä on. Kohdejoukon valinta ja otoskoon arviointi on tärkeää, sillä kohdejoukon valinta vaikuttaa paljolti siihen, mihin joukkoon tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan yleistää (Luoto, 2009, s.1649). Jo alussa asettamamme tutkimusongelma määritteli suoraan tutkimuksellemme kohdejoukon eli Rauman varhaiskasvatuksen työntekijät, jotka ovat käyneet Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen. Tutkimuksemme kohdejoukko on melko tarkasti rajattu, joten pystyimme arvioimaan tutkimuksen otoskoon melko pieneksi.

Ennen varsinaisen tutkimuksen aloittamista teimme tutkimusta varten opinnäytetyölupahakemuksen Rauman kaupungin varhaiskasvatuksen johtajalle. Saimme tutkimusluvan (Liite 1) opinnäytetyömme alkuvaiheessa, jolloin myös suunnitelmamme tutkimukselle ja opinnäytetyölle ylipäänsä oli varsin alussa. Työn edetessä alun suunnitelmavaiheesta itse toteutukseen, huomasimme hyvin nopeasti, että suunnitelmaa oli muokattava. Ensinnäkin alun perin tarkoituksemme oli tutkia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän vaikuttavuutta ja tehokkuutta Rauman varhaiskasvatuksessa. Myöhemmin pohdimme tarkemmin vaikuttavuuden määritelmää sekä tehokkuuden mittareita ja ymmärsimme, että tavoitetta oli muokattava mahdottomasta mahdolliseksi. Kun muokkasimme tavoitteemme, muuttui luonnollisesti muutakin alkuperäisestä suunnitelmasta. Tarkoituksemme oli käyttää SDQ-Fin -lomaketta (Liite 3) kyselyssämme. Kyseinen lomake olisi sopinut hyvin vaikutusten mittaamiseen, mutta sen käyttö olisi vaatinut kyselyn toteuttamisen sekä ennen että jälkeen Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käyttöönottoa. Tämän vuoksi päädyimme laatimaan itse kyselylomakkeen

(Liite 2). Alun suunnitelmasta poiketen päätimme suorittaa tutkimuksen pelkän kyselylomakkeen avulla. Arvioimme, että alkuperäinen ideamme haastattelujen toteuttamisesta ei olisi välttämätöntä tutkimustulosten kannalta. Lisäksi päätimme, ettemme rajoittaisi tutkimusta vain vuosien 2018 ja 2019 välillä kouluttaneisiin.

Kun tutkimusongelma on määritelty, tutkimussuunnitelma tehty, tarvittavat luvat hankittu ja tutkimusasetelma valittu, kyselytutkimuksen seuraava vaihe on yleensä itse lomakkeen laatiminen ja testaaminen (Luoto, 2009, s. 1648). Aloitimme lomakkeen laatimisen määrittelemällä ensin vaatimukset, jotka halusimme kyselylomakkeellemme asettaa. Tutkimuksen onnistumisen kannalta oli tärkeää, että kysely näyttäytyisi kaikille vastaajille samanlaisena, käsitteet olisivat yksiselitteisiä ja vastaaminen olisi helppoa. Pyrimme myös testaamaan kyselylomakkeen eri toiminnot ja vastausvaihtoehdot mahdollisimman hyvin saadaksemme kyselystä teknisesti toimivan ja käyttäjäystävällisen.

5.2 Kyselylomake

Kyselylomakkeen kysymysten tulisi olla valideja eli osuvia, selkeitä ja teknisesti yksinkertaisia. Mikäli kysymystä on vaikea esittää yksinkertaisessa muodossa, tulisi kysymyksen yhteyteen lisätä ohjeistuksia, joiden avulla tulkintoihin voidaan vaikuttaa. (Luoto, 2009, s. 1650). Kysymysten suunnittelussa huomioimme sen, että emme kysyisi mitään sellaista, mikä ei olisi tutkimuksemme kannalta olennaista. Jotkin kyselylomakkeemme kysymyksistä eivät välttämättä olleet tutkimusongelmamme kannalta välttämättömiä, mutta kokonaiskuvan ja tulosten yhteenvedon kannalta niillä oli merkitystä. Lopulliseen kyselyyn sisällytimme yhteensä 20 kysymystä, joista suurin osa oli esitetty sellaisessa muodossa, että vastaajan tuli valita ainoastaan yksi vaihtoehdoista. Näiden kysymysten yhteyteen lisäsimme kuitenkin aina mahdollisuuden valita jonkin muun, itse kirjoitetun vaihtoehdon, mikäli mikään valmiiksi annetuista vaihtoehdoista ei sopisi

vastaukseksi. Muutaman kysymyksen yhteyteen lisäsimme myös mahdollisuuden perustella valintaa sanallisesti. Esimerkiksi kysymyksessä numero 18, kysyimme suosittelisiko vastaaja Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutusta muille. Riippumatta vastauksesta toivoimme saavamme tähän kysymykseen myös lyhyen perustelun. Kahdessa kysymyksessä käytimme monivalintamahdollisuutta ja avoimia kysymyksiä oli kolme. Lisäksi sellaisia kysymyksiä, joista tietyn vastauksen antaminen piilotti yhden tai useamman seuraavista kysymyksistä, oli kolme.

Joidenkin kysymysten kohdalla oli perusteltua mielestämme käyttää muista kysymyksistä poikkeavaa useamman vaihtoehdon vastausmahdollisuutta. Tällä tavoin emme rajoittaisi vastauksia liikaa etukäteen. Näihin kysymyksiin liitimme ohjeen, jossa vastaajalle kerrottiin mahdollisuudesta valita useampi vastausvaihtoehtoista. Pääsääntöisesti kyselyissä tulisi välttää, aina kun mahdollista, niin sanottuja hyppykysyjä, joilla vastaajaa ohjataan jättämään joku tai jotkut kysymykset välistä tietyn vastausvaihtoehdon valitessaan. Tätä sääntöä perustellaan sillä, että sen käyttämisen vuoksi paljon tärkeää tutkimustietoa voi jäädä puuttumaan (Luoto, 2009, s. 1650). Yleisestä ohjeistuksesta huolimatta, päädyimme kuitenkin käyttämään kyselylomakkeessamme näitä niin sanottuja hyppykysymyksiä, joissa vastaajan ei tarvinnut vastata sellaisiin kysymyksiin, jotka eivät häntä koskeneet. Mikäli vastaaja vastasi esimerkiksi, ettei mielestään ole saanut hyödyllisiä työkaluja arkityöhönsä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän kautta (kysymys 7), emme edellyttäneet hänen erittelevän saamiaan hyötyjä seuraavassa kysymyksessä (kysymys 8). Näiden kysymysten kohdalla arvioimme, että mitään sellaista tietoa ei jäisi meiltä saamatta, mikä nousisi suurempaan arvoon kuin vastaajien yksilöllinen huomioiminen kyselylomakkeen mukautuessa vastausten perusteella.

Käytimme kyselyssämme myös useampaa avointa kysymystä, joihin vastaajilla oli mahdollisuus kirjoittaa itse sanallinen vastaus. Usein avoimia kysymyksiä käytetään hyvin maltillisesti kyselyissä, koska mitä enemmän avoimia kysymyksiä

on, sitä todennäköisemmin tutkijan on itse luettava lomakkeet, eikä vastauksien tallennusta voi automatisoida kokonaan (Luoto, 2009, s. 1651). Avointen kysymysten käyttäminen kyselyssä saattaa kuitenkin tuoda esiin sellaisia näkemyksiä, mitä ei ole etukäteen osattu suunnitella. Toisaalta avoimiin kysymyksiin vastaaminen vie enemmän aikaa verrattuna valmiiksi määriteltyihin vastausvaihtoehtoihin, mikä voi vähentää vastaamisinnokkuutta. (Luoto, 2009, s. 1648.) Koska tiesimme alusta saakka, kuinka paljon enimmillään tulisimme saamaan vastauksia, halusimme tarkoituksella sisällyttää kyselylomakkeelle myös useamman avoimen kysymyksen. Arvioimme, että saisimme niiden avulla paljon sellaista tietoa, mitä emme osanneet kysymyksillämme kysyä. Avointen kysymysten kautta saatu tieto olisi meille niin tärkeää, että päätimme ottaa riskin ja sisällyttää ne kyselyyn silläkin uhalla, että kyselyyn vastaamisaika piteni huomattavasti.

5.3 Aineiston keruu

Suunnittelun jälkeen loimme kyselylomakkeen Webropol-työkalulla, joka soveltuu mainiosti Online -kyselytutkimusten tekemiseen (Webropol.fi). Luotamme kyselyn Webropoliin testasimme useaan kertaan sekä kyselylomakkeen toimivuutta että kyselyn lähettämistä ja palautumista. Perusteellisella testaamisella pyrimme vaikuttamaan siihen, että lomakkeen lähettäminen, palautuminen ja kyselytulosten analysointi sujuisi mahdollisimman virheettömästi (Salmelin 1991, 1993). Webropolin kautta saimme lähetettyä kyselytutkimuksemme linkin suoraan kohdehenkilöille sähköpostiin. Sähköpostiosoitteet olimme saaneet tietoomme siinä vaiheessa, kun kartoitimme kuinka paljon ja keitä kohderyhmäämme kuuluu. Lisäksi Webropol-työkalu mahdollisti kyselyiden automaattisen palautumisen, kun vastaaja painaa kyselylomakkeen lopussa olevaa Lähetä -painiketta. Tätä pidimme tärkeänä ominaisuutena ja sen ansiosta kyselylomakkeiden palautuminen meille sujui hyvin ja nopeasti. Kyselylomakkeen palautumisen pohtiminen etukäteen onkin tärkeää kadon vähentämiseksi; mitä helpommaksi

kyselyn palauttaminen on tehty, sitä varmemmin ja useampi kyselylomake palautuu (Luoto, 2009, s. 1651).

Kyselytutkimuksemme toteutui siis kokonaisuudessaan verkossa, minkä ajattelimme palvelevan parhaiten meitä, vastaajia sekä tutkimustamme. Nettikyselyt ovat nykyisin yleisiä, koska niihin vastaaminen on nopeaa ja melko vaivatonta (McMahon ym., 2003). Meidän, tutkijoiden, kannalta nettikysely oli oiva valinta, koska sen ansiosta tulokset tallentuivat automaattisesti, jolloin aikaa vievä ja inhimillisille virheille altis tallennusvaihe jäi pois (Vehkalahti, 2014, s. 49). Tutkimuksen onnistumisen kannalta nettikysely puolestaan oli mielekäs valinta siinä mielessä, että nettikysely toimii usein parhaiten juuri tämänkaltaisissa tilanteissa, joissa kyseessä on valikoitunut ja motivoitunut vastaajajoukko (Luoto, 2009, s. 1651). Toisaalta nettikyselyihin liittyy aina tavoitettavuusongelma ja tulokset voivat valikoitua sen mukaan onko vastaajilla käytettävissä tietokonetta ja verkko-yhteyttä (Vehkalahti, 2014, s. 48). Suljimme melko suurella varmuudella tämän varjopuolen pois tutkimuksestamme, sillä tiesimme ennalta, että kaikilla tutkimuksemme kohdehenkilöllä olisi vähintäänkin työpaikallaan mahdollisuus täyttää kysely.

Kyselytutkimuksen yhteydessä käytetään yleensä saatekirjettä. Saatekirjettä voidaan pitää kyselytutkimuksen julkisivuna (Vehkalahti, 2014, s. 47), joten sen laatimiseen kannattaa käyttää aikaa. Jo kyselytutkimuksen suunnitteluvaiheessa laadimme tutkimuksellemme saatekirjeen (Liite 4). Saatekirjeessä kerroimme tutkimuksemme perustiedot, kuten sen mistä tutkimuksessamme on kyse, keitä olemme ja miten olemme vastaajat valinneet (Vehkalahti, 2014, s. 47) sekä miten vastauksia ja vastaajien henkilötietoja tullaan käsittelemään tutkimuksen aikana. Lähetimme saatekirjeen kyselyyn ohjaavan linkin liitteenä vastaajille ja jäimme odottamaan vastauksia.

5.4 Aineiston analysointi

Aineiston keruun jälkeen siirrytään tutkimuksen seuraavaan vaiheeseen eli saadun tutkimusaineiston tarkasteluun. Vaikka käytössämme oli nettikysely, jonka toteutimme pitkälti automaattisesti toimivalla online-työkalulla, on aineiston muodostaminen joka tapauksessa oma työvaiheensa (Vehkalahti, 2014, s. 49). Lähetimme kyselyn kahdeksalle henkilölle ja kysely oli avoinna vastaajille kahden viikon ajan. Tavoittelemamme vastaajamäärä oli melko pieni, joten oli tärkeää, että saisimme suurimman osan kyselyistä palautumaan vastattuna meille. Mikäli vastanneita on alle 60 %, tulokset ovat todennäköisesti valikoituneita ja niitä on tutkittava varoen (Luoto, 2009, s. 1651). Meidän oli siis saatava vähintään viisi kyselyä palautumaan vastattuna meille. Kuuden henkilön vastaukset antaisivat meille jo mahdollisuuden kutsua tutkimustamme kyselyn palautumisen osalta hyvin onnistuneeksi (Luoto, 2009, s. 1651).

Palautuneet kyselyt tallentuivat Webropoliin ja pystyimme tarkastelemaan niitä reaaliajassa. Webropol loi automaattisesti myös erilaisia graafisia kuvioita vastauksista. Tämä auttoi aineiston analysoimista huomattavasti. Kävimme läpi jokaisen monivalintakysymyksen yksitellen ja tarkastelimme vastausten hajontaa eri vaihtoehtojen välillä. Lisäksi olimme liittäneet useampaan kysymykseen mahdolliseksi vastata ”Muu, mikä?” -vaihtoehdon, joihin edellytimme lyhyttä sanallista vastausta. Nämä vastaukset luimme erikseen jokaisen kysymyksen kohdalla ja nostimme niistä tärkeitä huomioita osaksi opinnäytetyötämme. Analysointivaiheessa kävikin ilmi, että monessa kysymyksessä antamamme vastausvaihtoehdot eivät olleet kuvanneet vastaajien kokemusta. Näin ollen ”Muu, mikä?” -vaihtoehto oli suosittu ja siten myös erittäin tarpeellinen kohta kyselylomakkeella.

Kyselyn avoimet kysymykset analysoimme erikseen käyttäen sisällönanalyysi menetelmää. Menetelmän avulla aineiston sisältämä informaatio muutetaan tiiviiseen ja selkeään muotoon niin, että johtopäätösten tekeminen on mahdollisimman helppoa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, luku 4.4). Sisällönanalyysia käytettäessä aineisto ensin pelkistetään eli redusoidaan, niin että kaikki tutkimuksen kannalta epäolennainen tieto karsiutuu. Tämän jälkeen aineisto jaotellaan eli klusteroidaan

ryhmiksi niin, että samaa asiaa tarkoittavat ilmaukset ovat samassa ryhmässä niin sanotussa alaluokassa. Luokittelua jatketaan siten, että alaluokkia yhdistetään yläluokiksi ja yläluokkia yhdistetään pääluokiksi, jotka nimetään aineistosta esille tulleen ilmiön mukaan. Seuraavaksi muodostetaan vielä yhdistävä luokka, joka on yhteydessä tutkimustehtävään. Lopuksi aineisto käsitteellistetään eli abstrahoidaan. Tämä tarkoittaa sitä, että erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, luku 4.4.3.)

Kävimme läpi sanalliset vastaukset ja jaottelimme vastaukset niin, että pelkistetyinä samaa tarkoittavat vastaukset olivat omana ryhmänään. Näitä ryhmiä yhdistelemällä muodostimme kolme lopullista ryhmää, jotka nimesimme koko ryhmän sisältöä kuvaavilla käsitteillä; lapsen käyttäytymisen muuttuminen, ilmapiiri ja haasteet. Ensimmäinen analyysimme päätemoista oli lasten käyttäytymisen muuttuminen.

Viereisen kehu auttaa häiritsevää lasta korjaamaan omaa toimintaansa ilman kieltoja

Väkivaltainen käytös on vähentynyt.

Lapsetkin ovat alkaneet antaa toisilleen positiivista palautetta, erilaisia tilanteita saadaan rauhoitettua ennakoimalla ja positiivisella puheella.

Toinen selkeästi esille noussut teema oli ilmapiiri; kokemus kokonaisvaltaisesti ilmapiirin muuttumisesta positiivisemmaksi sekä lapsen kasvua ja työskentelyä paremmin tukevaksi.

Ryhmän ilmapiiri on oppimiselle myönteinen, virheet salliva ja rento.

Työntekijät kannustavat toisiaan, hyväksytään kaikki sellaisena kuin ovat, yhteinen, johdonmukainen linja ohjauksessa

Positiivinen puhe on lisääntynyt, ennakoidaan entistä enemmän ja käytetään viereisen kehua

Tässä oppii antamaan kehua ja positiivista palautetta varsin pienistäkin asioista, mikä taas motivoi lasta yrittämään yhä enemmän. Koko ilmapiiri muuttuu paremmaksi ja aikuisetkin antavat toisilleen enemmän positiivista palautetta hyvin menneestä hetkestä.

Kolmas teema oli menetelmään ja koulutukseen liittyvät haasteet, jotka tässä tapauksessa voidaan nähdä myös mainioina kehittämisideoina tulevaisuutta ajatellen. Teemana haasteet tarkoittavat sekä menetelmäkoulutukseen että käyttöönottoon liittyviä haasteita.

Ihmeelliset vuodet ohjelmiin ohjaavien koulutusten tarjonnan puute laajempien henkilöstövaikutusten saamiseksi.

Täydennyskoulutusta ja vertaisryhmätapaamisia, ettei työtapaa / menetelmää pääse unohtumaan arjen "tohinassa".

Joidenkin alan ihmisten on vaikea muuttaa toimintaansa. Heillä saattaa olla voimakkaana mielessä oman perheen tai kouluaikeiden kasvatustalli. Uuden ajattelun sisäänajaminen tiimissä ja tulosten näkyminen toiminnassa vie tietysti oman aikansa. Mutta sinnikkyys palkitaan.

Jos päiväkotiiin tulee uusia työntekijöitä, heille pitäisi olla aikaa, jotta heidät voitaisiin myös perehdyttää menetelmän käyttöön.

Vanhoista tavoista on aina hankala poisoppia. Jos toinen ei tiedä mitään Ihmeellisistä vuosista, niin kyllä monet asiat voivat tuntua kummallisilta. Esim. huomiotta jättäminen on sellainen asia. Itselle oli aluksi vaikea jättää huomiotta esim. aamupiirillä jonkun haastava käytös. Helposti tuli sanottua esim. istu paikoillesi, kun olisi pitänyt kehua niitä, jotka jo istuvat hienosti.

Kuten olimme ennalta arvioineet, avointen kysymysten tarpeellisuus ja hyöty oli korvaamaton osa tutkimustamme. Saimme avoimien kysymyksien vastauksista paljon sellaista tietoa, mitä emme muiden kysymysten vastauksilla voineet mitenkään tavoittaa. Lisäksi Webropol-työkalun avulla pystyimme tekemään vertailuja ja yhteenvetoja eri kysymysten vastauksista. Tämä mahdollisti myös sen, että meidän oli mielekästä tarkastella saatuja vastauksia syvällisemminkin. Pystyimme muun muassa tarkastelemaan eri kysymysten välisiä syy-yhteyksiä eli sitä aiheuttaako jokin yksittäinen tekijä jonkin toisen ilmentymisen. Tutkimme

esimerkiksi sitä, onko menetelmän arvioinnin toteutuminen yhteyksissä siihen, missä asemassa työntekijä toimii. Tämä oli mielestämme perusteltua, sillä meillä oli etukäteen tietoa siitä, että osa vastaajista saattaisi toimia konsultoivina, eli useassa paikassa työskentelevinä, työntekijöinä. Tätä ja muita tutkimiamme syy-yhteyksiä, sekä näistä saatuja tuloksia käsitellään tarkemmin luvussa 6.5. Analysoinnin loppuvaiheessa kirjasimme yhteenvedon kaikista tuloksista ja pohdimme, mitä johtopäätöksiä tuloksista voi tehdä.

5.5 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyömme tekemistä ohjasivat hyvän tieteellisen käytännön keskeiset periaatteet. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012, s. 6–8) on määritellyt nämä periaatteet ja niiden noudattaminen on tärkeä osa tutkimustyötä, jotta tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa. Hyvää tieteellistä käytäntöä ohjaa lainsäädäntö. Hyvän tieteellisen käytännön keskeisten lähtökohtien mukaisesti pyrimme noudattamaan tutkimuksessamme tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja eli rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimuksemme jokaisessa vaiheissa. Kerätessämme aineistoa opinnäytetyöhömme olemme niin ikään soveltaneet tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Olemme myös huomioineet työssämme aikaisemmat aiheesta tehdyt tutkimukset ja julkaisut ja viitanneet näihin asianmukaisesti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 6–8).

Suunnittelussa, toteutuksessa, tulosten raportoinnissa ja saatujen tietoaineistojen tallennuksessa olemme noudattaneet tieteelliselle tiedolle erikseen asetettuja vaatimuksia. Lisäksi olemme huomioineet kaikessa opinnäytetyöhön liittyvässä toiminnassamme tietosuojaa koskevat kysymykset. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 8–9). Kun käsittelimme ja raportoimme saamiamme vastauksia, pidimme koko ajan huolen siitä, että tutkimukseen osallistuneiden henkilöllisyydet pysyvät salassa eikä heidän vastauksiaan voi liittää heihin tutkimuksen missään

vaiheessa. Tulosten raportoinnissa pidimme huolen siitä, että raportoisimme vain sen, mitä vastaajat todella vastasivat ilman tutkijoiden omaa tulkintaa. Lähettäessämme kyselylomakkeen kohdehenkilöille, kerroimme saatekirjeessä myös heille kyselyyn osallistumisen vapaaehtoisuudesta, henkilötietojen salassa pitämisestä sekä vastausten käsittelemisestä anonyymisti.

Hyvien tieteellisten käytänteiden mukaisesti myös tarvittavat tutkimusluvut on hankittava ennen aloittamista ja tutkimuksen kannalta merkitykselliset sidonnaisuudet on ilmoitettava asianosaisille ja tutkimukseen osallistuville (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 8). Ennen tutkimuksen aloittamista hankimme tutkimusta varten tarvittavan tutkimusluvan Rauman kaupungilta ja huomioimme tutkimuksessamme luvassa määritellyt ehdot (Liite 1). Tutkimukseen osallistuville ilmoitimme saatekirjeessä myös saamastamme luvasta suorittaa tutkimus.

Kyselytutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida monin eri mittarein, joista kaikki eivät perustellusti sovi kuvaamaan tutkimuksemme tulosten luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin kannalta on syytä raportoida vastausprosentti eli se, kuinka moni kyselyyn vastasi. Lisäksi luotettavuudesta kertoo jotakin se, miten laadukkaita saadut vastaukset olivat. Jos vastauksissa on esimerkiksi paljon puutteellisia tietoja tai vastaamatta jätettyjä kohtia, kyselyn luotettavuus kärsii. (Vehkalahti, 2014, s. 44.) Lisäksi kyselyn luotettavuuden arviointiin vaikuttaa paljolti se, millainen on tutkimuksen aihe ja tarvittavan tiedon luonne (Luoto, 2009, s. 1648). Edellä mainittujen luotettavuusmittareiden mukaan tutkimuksemme tulosta voidaan pitää melko luotettavana. Tutkimuksemme vastausprosentti oli 87,5 %. Vastaukset olivat myös laadukkaita eikä niissä esiintynyt lainkaan puutteita. Muutaman kysymyksen kohdalla pyysimme perustelemaan vastausta tai tarkentamaan, miksi vastaaja oli valinnut tietyn vaihtoehdon. Emme määritelleet näitä lisätietoja kuitenkaan pakollisiksi, joten kyselylomakkeella pystyi etenemään ilman perustelujen kirjaamista. Näitä tarkennuksia puuttui muutamasta vastauksesta. Vastausten laadukkuuteen olimme kiinnittäneet etukäteen huomiota luomalla kyselylomakkeen siten, että vastaajien oli vastattava

jokaiseen kysymykseen jotakin edetäkseen kysymyksestä seuraavaan. Lisäksi tutkimuksemme osallistui suurin osa niistä Rauman varhaiskasvatuksen opettajista, jotka olivat käyneet tutkimukseen osallistumiseen mennessä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen. Voidaan siis olettaa, että saimme melko kattavasti tietoa liittyen tutkimuksemme aiheeseen ja tutkimusongelmamme selvittämiseen. Toisaalta kyselyymme vastasi vain seitsemän henkilöä, jota voidaan pitää yleisesti melko pienenä määränä tutkimuksesta puhuttaessa.

Luotettavuutta mittaa kuitenkin hyvin myös se, saatiinko tutkimuskysymykselemme vastaus eli onnistuiko kyselymme kysymykset mittaamaan sitä, mitä halusimme selvittää. Tulosten yhteenvedona voidaan todeta, että onnistuimme tässä tavoitteessa mainiosti. Vastausten perusteella saimme selvän kokonaiskuvan Rauman varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksista Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käytöstä. On kuitenkin hyvä pohtia myös sitä, voidaanko tutkimuksemme tuloksista kuitenkaan tehdä kovin päteviä yleistyksiä koskien varhaiskasvatusta. Tutkimus tulokset ovat kuitenkin aina rajatun joukon kokemus, joten opinnäytetyön tuottama tieto tavoittaa ilmiöstä vain osan (Ronkainen ym., 2011, s. 12). Tutkimuksemme kohdistui Rauman varhaiskasvatuksen työntekijöihin, jotka ovat käyneet Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen eli hyvin rajatun ryhmän kokemuksiin. Näin ollen tuloksien yleistäminen Rauman ulkopuolelle pelkästään tämän tutkimustuloksen perusteella ei liene perusteltua, mikä ei ollut opinnäytetyömme tavoitekaan missään vaiheessa.

6 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käsittelemme toteuttamamme kyselyn avulla saatuja vastauksia ja niiden pohjalta tehtyjä yhteenvetoja. Aluksi luvuissa 6.1–6.4 käymme läpi teemoittain kaikki monivalintakysymykset ja niihin annettujen vastausten hajontaa. Monivalintakysymysten yhtenä vaihtoehtona oli myös kirjoittaa itse jokin muu kuin valmiiksi annettu vaihtoehto. Näitä annettujen vaihtoehtojen ulkopuolelle jääneitä vastauksia tuli useita ja niitä on nostettu esille kysymysten käsittelyn yhteydessä. Avointen kysymysten vastauksia käydään läpi luvussa 6.4. Vastausten vertailua (6.5) ja tulosten yhteenveto -luvuissa (6.6) tehdään yhteenvetoa saaduista vastauksista, syy-yhteyksien tutkinnasta sekä toteutetusta tutkimuksesta kokonaisuutena. Luvussa 6.7 pohdimme miten paljon saamamme tulokset vastaavat aikaisemmista tutkimuksista saatuja tuloksia ja lopuksi (luku 6.8) pohdimme erikseen vielä mitä johtopäätöksiä voimme tehdä kyselytutkimuksemme tuloksista sekä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän kokemuksista saamiemme tietojen perusteella. Tässä yhteydessä pohdimme myös tarkemmin koko opinnäytetyömme tarkoitusta ja sitä, miten hyvin voimme todeta opinnäytetyömme palvelevan sille asetettua tarkoitusta.

6.1 Taustatietokysymykset

Saimme vastauksia kaiken kaikkiaan seitsemältä henkilöltä, joka kuvaa siis 100 % vastauksista analysointivaiheessa. Yksi kyselynsaaneista jätti vastaamatta. Kyselyn vastausprosentiksi muodostui 87,5 %. Kyselymme kolme ensimmäistä kysymystä oli taustatietokysymyksiä. Ensimmäiseksi kysyimme, missä asemassa vastaaja työskentelee tällä hetkellä. Vastaajista viisi vastasi työskentelevänsä varhaiskasvatuksen erityisopettajana ja kaksi varhaiskasvatuksen opettajana. Kukaan vastaajista ei työskennellyt varhaiskasvatuksen esihenkilönä. Toisessa kysymyksessä kysyimme, milloin vastaaja oli käynyt Ihmeelliset vuodet -

ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen. Kukaan vastaajista ei ollut käynyt koulutusta vuoden sisällä. 1–2-vuotta sitten koulutuksen käyneitä oli kolme. Myös 3–4-vuotta sitten koulutukseen osallistuneita oli kolme. Yksi vastaajista oli käynyt koulutuksen yli 5 vuotta sitten. Kolmas kysymys koski koulutuksen järjestämistapaa. Vaihtoehtoiksi olimme määritelleet verkkokurssin, lähikoulutuksen tai näiden yhdistelmän. Lisäksi vastaajien oli mahdollista kirjata itse jokin muu toteutus-tapa, jos mikään edellä mainituista ei vastannut todellisuutta. Kaikki vastaajista olivat käyneet koulutuksen lähikoulutuksena.

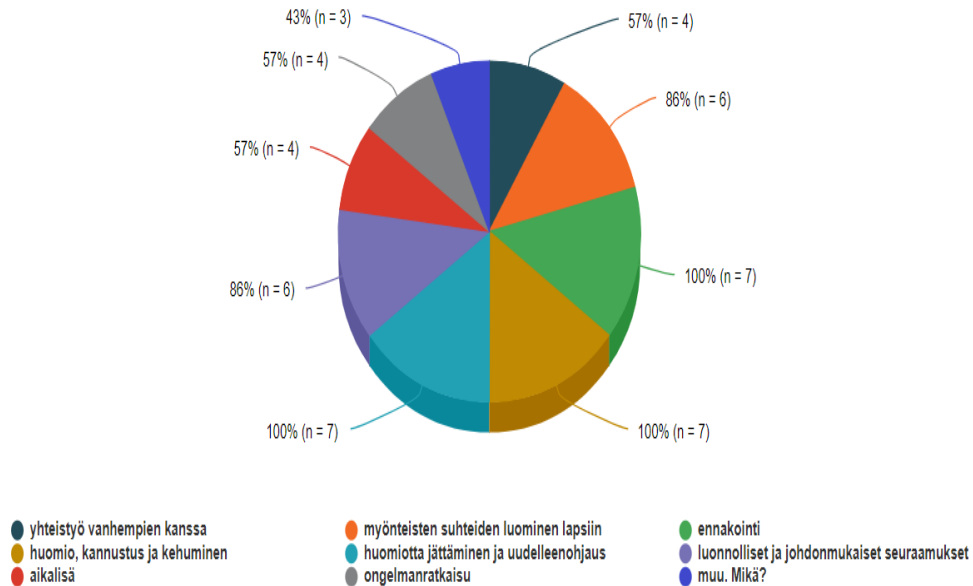
Neljännessä kysymyksessä kysyimme, minkä ikäisten lasten kanssa vastaaja käyttää Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää. Kukaan vastanneista ei käytä menetelmää pelkästään 0–2-vuotiaiden kanssa. Puolestaan 3–5-vuotiaiden kanssa menetelmää käyttää yksi vastaajista ja kaksi käyttää menetelmää esikouluikäisten kanssa. Loput, neljä, vastaajista olivat kirjanneet itse vastauksen ”Muu, mikä?” –vastausvaihtoehto kohtaan. Kaksi vastaajaa näistä neljästä käyttää menetelmää kaikenikäisten lasten kanssa. Yksi vastasi käyttävänsä menetelmää 0–5-vuotiaiden kanssa ja yksi käyttää menetelmää sekä 3–5-vuotiaiden että esikouluikäisten lasten kanssa.

Viidennessä kysymyksessä kysyimme, kuinka paljon Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä on käytössä vastaajien työpaikalla ja kuudennessa kysymyksessä pyysimme vastaajia erittelemään niitä tilanteita, joissa kyseistä menetelmää käytetään. Vastaajista viisi kertoi, että menetelmä on koko ajan käytössä heidän työpaikallaan. Kaksi vastaajista vastasi menetelmän olevan satunnaisesti käytössä. Menetelmän käyttötilanteita koskevassa kysymyksessä vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto ja tarvittaessa vielä kirjata vastausvaihtoehtojen ulkopuolelle jääneitä tilanteita ”Muu, mikä?” -kohtaan. Sekä ruokailutilanteissa, aamupiirin yhteydessä, että ulkoilussa oli vastattu viisi kertaa. Lisäksi ”Muu, mikä?” -vaihtoehtoon oli annettu viisi vastausta. Itse kirjoitetuissa vastauksissa kolmessa kerrottiin menetelmän olevan käytössä, tai sitä pyritään käyttämään, kaikissa tilanteissa. Yksi mainitsi käyttävänsä menetelmää eskarihetkissä

koko hoitopäivän ajan. Yksi vastaajista kertoi, että: ”Lähtökohtaisesti ohjataan ohjelman soveltamiseen kokoaikaisesti ryhmien ohjaamisessa sekä niin ryhmä- kuin yksilöllisen tuen laadinnassa ja -käytännöissä”.

6.2 Kysymykset menetelmän käytöstä ja vaikutuksista

Seuraavaksi kysyimme, kokivatko vastaaja saaneensa hyödyllisiä ”työkaluja” arkityöhönsä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksesta. Kuusi vastaajista koki, että koulutus on antanut paljon hyödyllisiä ”työkaluja” ja yksi koki, saaneensa niitä jonkin verran. Kahdeksannessa kysymyksessä vastaajilla oli mahdollisuus valita yksi tai useampi vaihtoehdoista. Myös vaihtoehtojen ulkopuolelle jäävä, oma vastaus oli mahdollinen. Kysymyksessä halusimme saada vastauksia siihen, mistä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksessa oppimasta asiasta tai toimintamallista vastaaja on saanut apua työhönsä. Alla olevassa piirakkadiagrammissa (Kuva 2) on havainnollistettu saatujen vastausten monipuolisuutta. Yksi vastaajista oli kirjoittanut ”Tärkein mikä puuttui listasta, lasten valmentaminen sosiaalisissa ja tunnetaidoissa, sinnikkydessä/keskittymistaidoissa sekä akateemisissa taidoissa, ja leikkitaitojen ohjaamisessa sekä sanoittamisessa”. Tämä vastaus kuvaa hyvin myös sitä, miten tärkeää oli sisällyttää kyselyyn mahdollisuus vastata myös jotakin annettujen vastausten ulkopuolelta.

Kuva 2. Tilanteet, joissa Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää käytetään. (Webropol.fi)

Kysymykset 9–11 koskivat vastaajien kokemuksia menetelmän vaikutuksista haastavasti käyttäytyneeseen lapseen, koko lapsiryhmään sekä muiden työntekijöiden toimintaan. Kysymyksessä yhdeksän kysyimme, onko vastaaja huomannut menetelmän käytöllä olleen selvää vaikutusta haastavasti käyttäytyneeseen lapseen. Kaikki vastaajista vastasivat, että vaikutus on ollut selvä. Kyllä-vastauksen yhteydessä pyysimme lisäksi erittelemään, miten vaikutus näkyy. Emme olleet kuitenkaan asettaneet kyllä-vastauksen perustelua pakolliseksi. Tämän vuoksi saimme kyllä-vastauksia seitsemän, mutta perusteluja vain viisi. Kolmessa perustelussa esille nostettiin, että positiivinen vaikutus lapsen käytöksessä on selvästi havaittavissa. Lisäksi perusteluissa mainittiin, että viereisen kehu auttaa usein häiritsevää lasta korjaamaan omaa toimintaansa ilman kieltoja. Yksi vastaajista kertoi myös, että menetelmän vaikutusta lapsiin on arvioitu SDQ-Fin kyselylomakkeella sekä haastatteleamalla ja tulokset ovat useiden kohdalla osoittaneet positiivisen vaikutuksen. Seuraavaksi kysyimme, onko vastaaja

huomannut, että menetelmällä olisi ollut selvä vaikutus koko lapsiryhmään. Kaikki vastasivat myös tähän kysymykseen kyllä. Perusteluissa mainittiin, että vaikutus on näkynyt selvästi useilla osa-alueilla; lasten käytöksessä, lasten itsetunnossa ja sosiaalisissa suhteissa. Myös positiivinen, oppimiselle myönteinen ilmapiiri sekä lasten toisilleen annetun positiivisen palautteen lisääntyminen oli mainittu vastauksissa. Yhdessä vastauksessa kuvattiin myös sitä, miten menetelmän ansiosta erilaisia tilanteita saadaan rauhoitettua ennakoimalla ja positiivisen palautteen avulla. Kysymyksessä 11 kysyimme vielä, onko menetelmän käytöllä ollut selvä vaikutus ryhmän muihin työntekijöihin. Kuusi vastaajista koki, että Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmällä on ollut selvä vaikutus ryhmän muiden työntekijöiden toimintaan. Yhden vastaajan mielestä selvää vaikutusta muihin työntekijöihin ei ollut nähtävissä. Vaikutuksen näkymistä muissa työntekijöissä ja heidän toiminnassaan kuvattiin muun muassa kyvyllä tehdä yhteistyötä yhteisesti jaetuilla toimintatavoilla, kehumisen ja positiivisen puheen lisääntymisenä sekä ryhmänhallinnan parantumisenä. Lisäksi mainittiin, että haastavan lapsen käytökseen osataan suhtautua paremmin ja ennakointi on lisääntynyt huomattavasti. Kehuminen on levinnyt myös työntekijöiden keskuuteen.

6.3 Kysymykset menetelmän käyttöönoton haasteista ja arvioinnista

Kysymyksessä 12 kysyimme, missä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksessa saadut tiedot ja taidot ovat parhaiten näkyneet. Tässä kysymyksessä halusimme saada vain yhden vastauksen jokaiselta vastaajalta ja siksi käytimme kysymyksessä tarkoituksella superlatiivimuotoista adjektiivia. Näin voimme saavamme yksityiskohtaisempaa tietoa siitä, missä vastaajat kokivat menetelmän käytön eniten näkyvän. Kolme vastaajista kertoi, että positiivinen vaikutus haastavasti käyttäytyvään lapseen on näkynyt parhaiten. Neljä vastasi, että menetelmän käyttö näkyy parhaiten positiivisena vaikutuksen koko lapsiryhmässä. Seuraavaksi kysymyksessä 13 kysyimme, onko vastaaja huomannut joidakin tekijöitä, jotka haittaisivat menetelmän käyttöä työssä. Useammassa

vastauksessa nostettiin esiin se, että menetelmän käyttöä haittaa se, että uusia toimintatapoja ei oteta käyttöön, vaan toimitaan kuten on ennenkin toimitettu. Vastauksissa mainittiin myös, että henkilölle, joka ei ennestään tunne Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää, uuden tiedon vastaanottaminen voi olla vaikeaa ja asiat voivat tuntua kummallisilta. Henkilöstön ylikuormittuminen sekä ajanpuute uusien työntekijöiden perehdyttämiseen, nousivat myös esille menetelmän käyttöä haittaavissa vastauksissa. Lisäksi mainittiin, että Ihmeelliset vuodet -ohjelmiin ohjaavien koulutusten tarjonnan puute laajempien henkilöstövaikutusten saamiseksi on ongelma.

Vaikutusten arvioinnista kysyttäessä, viisi vastaajista kertoi, että arviointia on tehty heidän työpaikallaan ja kaksi vastasi, ettei arviointia ole tehty. Mikäli tähän kysymykseen vastasi, ettei arviointia ole tehty, siirtyi kyselyssä suoraan kysymykseen numero 17, joten kysymysten 15 ja 16 osalta saatuja vastauksia on seitsemän sijasta viisi. Niiltä, joiden työpaikalla oli suoritettu arviointia, kysyimme lisätietoja arvioinnin toteuttamisesta. Kysymyksessä numero 15 kysyimme, onko vaikutusten arvioinnissa lapseen käytetty SDQ-Fin eli Vahvuudet ja vaikeudet -kyselylomaketta tai jotakin muuta vastaavanlaista lomaketta. Neljä viidestä vastasi, että arviointia tehdessä käytössä on ollut SDQ-Fin -lomake. Yksi vastaajista kertoi, että arviointia on tehty ilman mitään lomaketta. Kysyimme lisäksi arvioinnin tuloksista (kysymys 16) eli siitä oliko ennen ja jälkeen – tuloksissa havaittu eroja. Kolme viidestä vastasi eron tuloksien välillä olleen selkeä. Kaksi puolestaan kertoi, että tulosten välillä oli havaittavissa jonkin verran eroa.

Kysymyksessä 17 kysyimme, onko Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän vaikutuksista keskusteltu lasten vanhempien kanssa. Tähän kysymykseen vastasi kaikki seitsemän, joista kuusi kertoi, että vaikutuksista on keskusteltu vanhempien kanssa ja vanhemmat ovat huomanneet vaikutukset. Yksi vastaajista kertoi, ettei vaikutuksista ole keskusteltu vanhempien kanssa. Seuraavassa kysymyksessä (kysymys 18) kysyimme, suosittelisiko vastaaja Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutusta muille. Kaikki vastaajista suosittelisivat

menetelmäkoulutusta ja viisi heistä oli myös perustellut vastaustaan. Perusteissa mainittiin muun muassa, että menetelmää on helppo käyttää, siitä saa paljon konkreettisia työkaluja haastavien lasten kanssa työskentelyyn ja se kulkee koko ajan mukana. Lisäksi kuvailtiin, miten hyödyllinen menetelmä on käyttäytymisen ja tunnepuolen haasteisiin. Menetelmän suosittelua perusteltiin myös sillä, että se opettaa antamaan kehuja ja positiivista palautetta varsin pienistäkin asioista, mikä puolestaan motivoi lasta yrittämään yhä enemmän. Koko ilmapiirin kuvailtiin muuttuvan paremmaksi ja myös aikuisten kerrottiin antavan enemmän positiivista palautetta toisilleen. Yhdessä vastauksessa menetelmän suosimista perusteltiin näin: ”menetelmä on ryhmien, tiimien, luokkien ja koko yksikön yhteisen ja yhteisesti jaetun kasvatuskäsityksen luomisen sekä yhteisöllisen oppilashuollon väline. Tutkittu, toimiva pohja erityisesti tiimien yhteisen ja kaikkien yhteisesti jakaman kasvatuskäsityksen sekä kaikille yhteisten arjen toimintaperiaatteiden luomiseen. Hyvän kodin ja päiväkodin välisen yhteistyön/kasvatuskumppanuuden sekä tehostetun tuen /kasvatuskumppanuuden sekä yksilökohtaisen ja yhteisöllisen oppilashuollon väline ja myös hyvä pohja moniammatilliseen yhteistyöhön. Mutta myös tehokas menetelmä tukea kaikkien lasten tervettä kehitystä ja kasvua ja oppimista.”

6.4 Avoimet kysymykset

Kaksi viimeistä kysymystä oli täysin avoimia kysymyksiä, joihin vastaajilla oli mahdollisuus kirjoittaa kehitysideoita tai muita ajatuksia ja kokemuksia koskien Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää. Molempiin kysymyksiin saimme kaikilta vastaajilta vastauksen. Viimeiseen kysymykseen vastaajat olivat kirjoittaneet vapaasti omia ajatuksiaan Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmään liittyen.

Kouluun siirtyessään kaveritaidot ovat omaa luokkaansa. Palautetta on saatu koulun opettajilta. Myös itsehillinnän ja vihan hallinta on tärkeä taito, johon menetelmä antaa apua

On ihana nähdä se ilo ja yrittämisen halu mikä lisääntyy huomattavasti, kun kehu ja kannustus lisääntyvät ryhmässä. Tämä menetelmä antaa uusia työkaluja haastavaan arkeen

Tästä menetelmästä tulee työtapa, jonka vaikutus lapsiryhmään, henkilökuntaan ja perheille on suuri. Henkilökunnan positiivisuus ja läsnäolo lapsiryhmässä kasvaa.

Avoimien kysymysten vastaukset olivat tutkimuksemme kannalta erittäin hyödyllisiä ja mielenkiintoisia, sillä vastaukset olivat, kyselylomakkeelle epätyypillisen, pitkiä ja informatiivisia. Kehitysideoiksi mainittiin muun muassa koulutuspäivien määrän lisääminen sekä koulutusmateriaalin päivittäminen. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää kehitettiin myös riittävän kattavasti sovellettuna erittäin toimivaksi ja vaikuttavaksi mutta samassa vastauksessa todettiin myös se, että ollakseen riittävän vaikuttava olisi koulutusta lisättävä laajemmalle osalle henkilökuntaa.

6.5 Vastausten vertailua

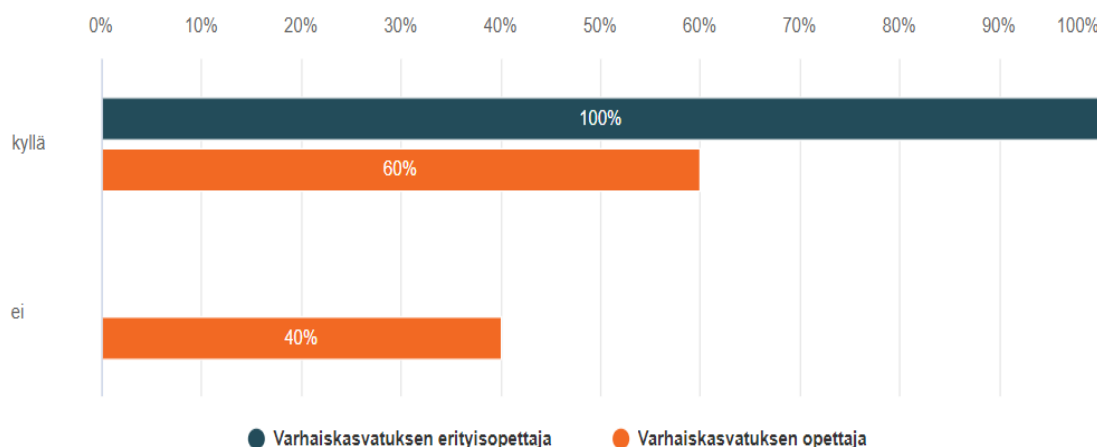
Käytössämme olleen Webropol-työkalun ansiosta meidän oli suhteellisen vaivatonta vertailla saatuja tuloksia keskenään. Tämä oli myös hyvä tapa tarkastella sitä, oliko jokin tulos tai vastaus selvästi riippuvainen jostakin toisesta vastauksesta. Tämän myötä toivoimme saavamme lisää hyödyllistä tietoa, jonka avulla saisimme tehtyä myös eräänlaista yhteenvetoa tuloksista.

Tutkimme ensin sitä, onko menetelmän arvioinnin toteutuminen työpaikalla yhteyksissä siihen missä asemassa työntekijä toimii. Vertailimme siis työntekijän aseman vaikutusta siihen, vastasiko hän kyllä vai ei kysymykseen, jossa kysyimme, onko Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän vaikutuksia arvioitu työpaikallasi. Varhaiskasvatuksen erityisopettajista kaikki (100 %) vastasivat, että arviointia on tehty heidän työpaikallaan. Varhaiskasvatuksen opettajista sen sijaan 40 % vastasi, ettei arviointia ole tehty (Kuva 3). Tarkastelussa täytyy

kuitenkin huomioida se, ettemme tiedä miten laajasti eri varhaiskasvatuksen yksiköihin kyselyyn vastanneet ovat sijoittuneet. Voi olla, että esimerkiksi ei-vastauksen antaneet varhaiskasvatuksen opettajat työskentelevät kaikki samassa työpaikassa. Tämä luonnollisesti vääristää arvioinnin ja työaseman välistä syy-yhteystulosta.

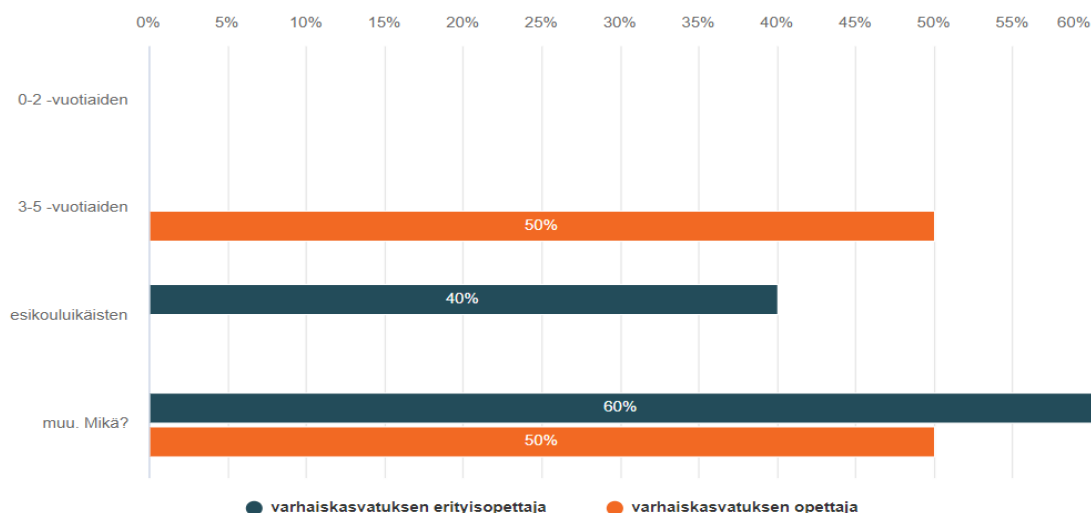
Vastaajien määrä: 7

Kuva 3. Menetelmän arvioinnin vertailu työntekijän aseman mukaan. (Webropol.fi)

Teimme vertailua myös siitä vaikuttaako työntekijän asema siihen, minkä ikäisten lasten kanssa hän käyttää menetelmää. Varhaiskasvatuksen opettajat käyttävät menetelmää karkeasti analysoituna nuorempien lasten kanssa kuin varhaiskasvatuksen erityisopettajat (Kuva 4). Tuloksessa on huomioitava kuitenkin, että sekä varhaiskasvatuksen opettajat että erityisopettajat ovat suosineet myös "Muu, mikä?" -vastausvaihtoehtoa, jossa menetelmän käyttö kaikenikäisten lasten kanssa oli suosittu vastaus.

Vastaajien määrä: 7

Kuva 4. Työntekijän aseman vaikutus siihen, minkä ikäisten lasten kanssa menetelmää käytetään. (Webropol.fi)

Lopuksi tutkimme vielä, vaikuttaako menetelmän käytön määrä siihen, miten vastaajat kokivat vaikutusten näkyvän haastavasti käyttäytyneeseen lapseen, koko lapsiryhmään tai muihin ryhmän työntekijöihin. Kaikki vastasivat vaikutuksen haastavasti käyttäytyvään lapseen olleen selvästi näkyvissä riippumatta siitä, käytetäänkö menetelmää satunnaisesti vai koko ajan. Täysin vastaavanlainen tulos saatiin, kun vertailtiin menetelmän käyttömäärää ja vaikutusten näkymistä koko lapsiryhmään; kaikki vastaajista vastasivat muutoksen olevan selvästi näkyvissä riippumatta menetelmän käytön määrästä. Sen sijaan käytön määrän vaikutus muihin työntekijöihin aiheutti vastausten vertailussa hajontaa. Ne 20 %, jotka käyttävät koko ajan työssään Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää, kokevat ettei muissa työntekijöissä ole näkynyt selvää muutosta. Satunnaisesti menetelmää käyttävät kokevat kaikki, että muutos muissa työntekijöissä on selvästi nähtävillä.

6.6 Tulosten yhteenveto

Tulosten yhteenvetona voidaan todeta, että Rauman varhaiskasvatuksessa Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää käytetään kaiken ikäisten lasten kanssa koko ajan osana arkea tai vähintäänkin satunnaisesti. Vastausten perusteella menetelmän koetaan soveltuvan käytettäväksi lähes kaikissa tilanteissa. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää voi hyödyntää sekä ryhmä- että yksilöllisen tuen laadinnassa ja käytännöissä ja menetelmän käyttö luo positiivisempaa ilmapiiriä ja kannustamisen kulttuuria lasten päivähoidon.

Menetelmää on arvioitu pääosin SDQ-Fin -lomakkeella tai ilman lomaketta ja näistä arvioinneista on saatu pääosin positiivisia tuloksia. Kokemukset ovat osoittaneet myös menetelmän tehokkuuden, sillä sen käytön koetaan vaikuttavan positiivisesti haastavasti käyttäytyneeseen lapseen, koko lapsiryhmään ja muihin ryhmän työntekijöihin. Lasten sosiaalisten taitojen, käyttäytymisen, tunnetaitojen ja kaveritaitojen kehittymisen nähtiin ottaneen suuren harppauksen menetelmän ansiosta. Yhdessä vastauksessa nostettiin esille, että hyvää palautetta tästä on tullut koulun opettajilta, kun lapset ovat siirtyneet varhaiskasvatuksesta kouluun.

Positiivisten vaikutusten nähtiin ulottuvan myös perheisiin sekä työntekijöiden kykyyn tehdä yhteistyötä ja kannustaa toisiaan. Suurin osa vastaajista on myös sitä mieltä, että Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutus on antanut paljon uusia työkaluja arkityöhön. Menetelmästä on ollut apua muun muassa yhteistyössä vanhempien kanssa, myönteisten suhteiden luomisessa, ennakoinnissa, kannustamisessa, uudelleenohjauksessa, ongelmanratkaisussa ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten suhteiden valmentamisessa lapsille. Menetelmän käytön suurimpina haasteina vastaajat näkevät uusien toimintatapojen omaksumisen vaikeuden sekä haluttomuuden muuttaa vanhoja käytänteitä. Lisäksi aina ja kaikkialla vaikuttava resurssipula on osoittautunut menetelmän käytön haasteeksi. Menetelmäkoulutukseen liittyen toivottaisiin lisää koulutuspäiviä ja päivitettyjä, mielellään verkossa saatavilla olevia, materiaaleja.

6.7 Aikaisempiin tutkimuksiin vertailua

Saamamme tulokset olivat hyvin samankaltaisia kuin tulokset, joita on aikaisemmin saatu Suomessa ja ulkomailla. Aikaisemmin tehdyt tutkimukset eroavat tutkimuksestamme monella tapaa muassa tutkimustapa, tutkimuksen laajuus ja kohderyhmä ovat erilaisia. Jokaisesta aikaisemmin toteutetusta tutkimuksesta löytyy kuitenkin tiettyjä yhtäläisyyksiä meidän tutkimuksemme kanssa tuloksien osalta, vaikka tutkimukset on tehty eri aikoina, eri tavalla ja eri paikoissa.

Nye (2018) työryhmineen sai laajalla yhdeksän tutkimusta sisältävällä katsauksellaan selville, että menetelmän myötä opettajien positiivisten ryhmänhallintastrategioiden käyttö lisääntyi ja vastaavasti oppilaiden ongelmakäyttö väheni. Lisäksi opettajat kokivat, että heidän työssä kokemansa stressi väheni ja suhde oppilaiden vanhempiin parani. Opettajat nostivat esille myös miten tärkeää olisi, että kaikki kasvattajat saisivat kyseisen menetelmäkoulutuksen. (Kasvun tuki, 2017). Myös meidän tutkimuksestamme nousi selvästi esille ongelmakäytön väheneminen ja ryhmänhallintamenetelmän hyödyllisyys. Menetelmäkoulutuksen tarjoaminenkin mahdollisimman monelle varhaiskasvattajalle oli kirjattu huomioksi tutkimuksemme vastauksissa.

Portugalilaisessa tutkimuksessa Seabra-Santos työryhmineen (2018) tutki Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutusta ja sen vaikutusta lasten ongelmakäyttämiseen sekä sosiaalisiin taitoihin. Tutkimuksen myötä havaittiin, että lasten sosiaaliset taidot lisääntyivät ja ongelma käyttäytyminen väheni. (Kasvun tuki, 2017). Myös tämän tutkimuksen tuloksissa on nähtävissä yhtäläisyyksiä meidän tutkimustuloksiimme nimenomaan ongelmakäyttämisen ja sosiaalisten taitojen osalta. Tulosten samankaltaisuus ja menetelmän tehokkuus on mielenkiintoista, sillä portugalilaiseen tutkimukseen osallistuneet lapset asuivat vähävaraisilla alueilla ja muutenkin varsin erilaisissa kasvuympäristöissä kuin Rauman varhaiskasvatuksen lapset.

Norjassa (Aasheim ym., 2018) puolestaan tehtiin tutkimus, jossa arvioitiin lasten ongelmakäyttäytymistä sekä sosiaalisia taitoja. Tuloksissa havaittiin, että ongelmakäyttäytyminen väheni ja keskittyminen, yhteistyökyky ja itsekontrolli parantuivat selvästi (Kasvun tuki, 2017). Itsekontrollin, keskittymisen ja yhteistyökyvyn nähtiin parantuneen myös meidän tutkimuksessamme menetelmän käyttöönoton myötä. Myös Ihmeelliset vuodet ry:n ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimukseen osallistuvien lasten käytöksessä havaittiin merkittävä muutos tunne- ja käytösoireissa, yliaktiivisuudessa ja prososiaalisessa käytöksessä. Lisäksi vaikutus lapsiryhmän ilmapiiriin ja vanhempien sekä kasvattajien väliseen vuorovaikutukseen oli merkittävä (Kasvun tuki, 2017). Opinnäytetyömmekin tuloksista käy ilmi, että muutos yksittäiseen lapseen ja koko lapsiryhmään on ollut huomattava ja ilmapiiriin positiivisesti vaikuttava.

Tutkimuksemme tulosten samankaltaisuus on huomattava, kun niitä verrataan muihin aikaisemmin aiheesta tehtyihin kotimaisiin opinnäytetöihin. Tämä on mielenkiintoista, kun otetaan huomioon, että kyseiset opinnäytetyöt on tehty eri puolilla Suomea. Jokinen ja Olenius ovat suorittaneet opinnäytetyössään teema-haastattelututkimuksen Vantaalla. Tuloksien yhteenvetona todetaan, että menetelmä ja sen koulutus koettiin toimiviksi ja positiivisesti lapsiin, kasvatuskumppanuuteen ja ammatilliseen kasvuun vaikuttavaksi. Ongelmia nähtiin käyttöönottoon ja integrointiin liittyen (Jokinen & Olenius, 2016). Tutkimuksemme tuloksissa toistuu täysin samat havaitut muutokset ja ongelmakohdat.

Lahtinen puolestaan on toteuttanut Ihmeelliset vuodet -menetelmäkoulutukseen liittyvän tutkimuksen, joka toteutettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Tuloksista kävi ilmi, että koulutus koettiin tarpeelliseksi ja käyttökelpoiseksi (Lahtinen, 2019), aivan kuten meidän tutkimuksessamme. Levyn (2020) opinnäytetyössä keskityttiin tutkimaan, miten Etelä-Pohjanmaalla on koettu menetelmän käyttöönotto. Tuloksien mukaan työntekijät kokivat menetelmän hyödyllisenä ja kaikki haastatteluun osallistuneet suosittelisivat menetelmää. Suurimmaksi haasteeksi nostettiin työtiimi. Jos tiimin suhtautuminen on negatiivinen, menetelmän

käyttö on rajoittunutta (Levy, 2020). Santonen (2013) on tutkinut opinnäytetyös-
sään varhaiskasvattajien sijaan opettajien kokemuksia Ihmeelliset vuodet -mene-
telmään liittyen. Suurin osa opettajista oli hyödyntänyt menetelmää opetus-
työssä, ja he olivat kokeneet saaneensa apua haastavasti käyttäytyneiden lasten
kanssa (Santonen, 2013). Levyn (2020) tutkimuksessa esille noussut työtiimin
vaikutus menetelmän käytössä sekä Santosen (2013) havainnot menetelmän
hyödyllisyydestä haastavasti käyttäytyneiden lasten kanssa vastaavat täysin tu-
loksia, joita me saimme Rauman varhaiskasvattajilta

6.8 Johtopäätökset

Kun tarkastelemme kyselyn tuottamia tuloksia kokonaisuutena, päällimmäisenä
mieleen jää vastaajien positiiviset kokemukset Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallin-
tamenetelmästä ja sen tuomista muutoksista arkityöhön. Menetelmä on tuonut
paljon uutta ja hyödyllistä tietoa ja taitoa, jota käytetään systemaattisesti Rauman
varhaiskasvatuksen arjessa. Vaikka menetelmäkoulutus arvioitiin ja koetaan pää-
osin positiiviseksi, kehitettävääkin löytyy. Tulosten perusteella koulutus voisi olla
pidempi ja siihen voisi sisällyttää täydennyskoulutusta eli niin sanottuja kertaus-
päiviä, jotka järjestettäisiin tarpeeksi pitkän ajan kuluttua varsinaisesta koulutuk-
sesta. Tulevaisuuden kehitysideoita voisi olla vastausten mukaan myös vertais-
ryhmätapaamisten järjestäminen ja koulutusmateriaalin päivittäminen sekä kehit-
täminen paremmin tämän päivän tarpeita palvelevaksi.

Tutkimuksesta saadut tulokset olivat varsin selviä ja positiivissävytteisiä. Tulokset
myös vahvistivat aikaisemmin tehtyjen tutkimusten tuloksia. Tuloksissa oli nähtä-
vissä paljon yhtäläisyyksiä riippumatta siitä missä ja milloin aikaisemmat tutki-
mukset on tehty. Kyselymme tulosten kannalta olisi ollut mielekäästä saada myös
muita varhaiskasvatuksen toimijoita vastaajiksi. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen
esihenkilöiden kokemukset Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmästä oli-
sivat tuoneet mielenkiintoisen lisän tuloksiin. Myös syy-yhteyksien vertaileminen

olisi voinut olla mielekkäämpää, jos vastauksia olisi ollut enemmän. Ehkä silloin myös tuloksissa olisi näkynyt suurempaa hajontaa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää monipuolisesti Rauman varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmästä. Tarkoitus oli saada kokemuksia sekä menetelmän käytöstä, käyttöön-otosta, vaikutuksista ja koulutuksesta. Saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että Rauman varhaiskasvatuksen opettajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajat ovat olleet erittäin tyytyväisiä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmään ja ovat havainneet sen tuomat positiiviset vaikutukset arkityössään. Näin ollen Rauman kaupungin panostus kyseiseen koulutukseen on tuottanut toivottua tulosta ja siihen kannattaa käyttää resursseja myös tulevaisuudessa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyölle sekä itsellemme asettamat tavoitteet ovat täyttyneet tämän prosessin aikana. Oma halumme kasvaa ammatillisesti ja syventää varhaiskasvatuksellista osaamistamme on toteutunut. Opinnäytetyön tekemiseen kokonaisuudessaan on kuulunut paljon sellaisia vaiheita ja valintoja, jotka ovat lisänneet sekä tietoaamme että ammatillista kasvuamme. Prosessin aikana olemme kohdanneet haasteita ja muutoksia, joiden vuoksi opinnäytetyön tekeminen on vienyt aikaa huomattavasti kauemmin kuin alkujaan olimme suunnitelleet. Koemme, että nämä haasteet ovat kuitenkin olleet oleellinen osa opinnäytetyö prosessiamme ja ammatillista kasvuamme. Aikataulun venyminen ja ongelmien ilmaantuminen kesken opinnäytetyöprosessia on opettanut meitä mukautumaan uuteen tilanteeseen ja muuttamaan suunnitelmia tilanteen mukaan. Tästä kokemuksesta ja taidosta mukautua yhtäkkiä muuttuvaan tilanteeseen tulee meille olemaan varmasti hyötyä jatkossa.

Olemme myös oppineet tekemään laadullista tutkimusta ja kirjallista tuottamista tieteellisin keinoin, mikä on ollut mielenkiintoista ja mukaansa tempaavaa. Tutkimuksen eri vaiheiden läpikäyminen ja merkitysten oivaltaminen on vaatinut runsaasti uuden tiedon omaksumista. Pehdyimme Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmään kokonaisvaltaisesti, mikä auttoi meitä rajaamaan tutkimustamme oikealla tavalla. Opimme myös ymmärtämään paremmin sosioemotionaalisia haasteita ja käytöshäiriöitä sekä taustalla olevia tekijöitä. Myös varhaisen puuttumisen tärkeys on korostunut opinnäytetyömme edetessä sekä samaan aikaan käydyn yhteiskunnallisen keskustelun myötä.

Opinnäytetyön tekeminen parityönä tuntui alusta asti luontevalta ja loimme tätä prosessia varten työtavan, jossa huomioimme molempien vahvuudet ja mielenkiinnonkohteet. Näin ollen työn vastuualueiden jakaminen tapahtui automaattisesti, mikä auttoi myös opinnäytetyön aikatauluttamista. Työn edetessä huomasimme, että tietomme, taitomme ja tapamme työskennellä täydensivät toisiaan; ongelmien ilmaantuessa yhdistimme tietomme ja pohdimme asiaa yhdessä. Kokonaisuudessaan olemme tehneet opinnäytetyötä noin vuoden, mutta prosessin aikana olemme kohdanneet erilaisia haasteita. Tämän vuoksi opinnäytetyön eteneminen oli alussa todella hidasta. Todellisuudessa varsinainen työ on tehty varsin lyhyessä ajassa todella intensiivisellä yhteistyöllä, jossa toisen kannustaminen ja tukeminen on ollut tärkeää. Opinnäytetyöprosessissa hyödynsimme erilaisia etäyhteystapoja monipuolisesti, sillä asumme eri paikkakunnilla ja tämänhetkisten suositusten mukaisesti (COVID-19) emme kokeneet työskentelyä fyysisesti samassa paikassa mahdolliseksi. Työskentely pelkästään etäyhteyksien avulla sujui hyvin. Opinnäytetyöprosessin loppuvaiheilla pohdimme kuitenkin olisiko opinnäytetyömme valmistunut paljon aikaisemmin, jos olisimme tavanneet toisemme silloin kun opinnäytetyön tekeminen oli katkolla. Etäyhteyksien taakse on nimittäin melko helppo myös piiloutua. Ehkä tapaaminen olisi auttanut meitä motivoimaan toisiamme ja sysännyt meidät nopeammin takaisin kirjoittamisen pariin. Toisaalta tämä kaikki oli osa opinnäytetyömme prosessia ja hyvä niin, sillä

se on auttanut meitä kehittämään vuorovaikutustaitojamme, itsearviointia, ajankäyttöämme sekä kykyä soveltaa ja kehittää luovia ratkaisuja ongelmatilanteissa.

Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää käyttävien varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien lukumäärä on tällä hetkellä vielä Raumalla melko vähäinen. Sekä meidän että aikaisemmin toteutettujen tutkimustulosten perusteella Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutus on erittäin toimiva keino vaikuttaa yksittäisen lapsen tai koko ryhmän haastavaan käytökseen. Mielestämme Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä on kokonaisuus, jonka käyttö pitäisi mahdollistaa kaikille varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Koulutukseen ja sen laajempaan levittämiseen tulisikin kiinnittää huomiota tulevaisuudessa. Menetelmän tuomien positiivisten vaikutusten maksimoimisen kannalta olisi tärkeää, että päiväkodin kaikki kasvattajat käyttäisivät menetelmää johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti. Varhaiskasvatuksen ammattilaisista on tällä hetkellä erittäin kova pula. Työntekijöiden kova stressi ja työn ylikuormittavuus ovat olleet jo pitkään suuria ongelmia ja nyt jatkuvasti lisääntyvät käytöshäiriöt haastavat työntekijöitä entisestään. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän avulla on mahdollista vähentää tätä työntekijöiden kuormittumista, sillä tutkimusten mukaan myös jaksaminen työssä paranee ja mahdollinen stressi vähenee, kun kasvattajalla on oikeita keinoja ryhmänhallintaan.

Myös Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän arviointiin tulisi kiinnittää jatkossa erityishuomiota. Menetelmän arviointia tulisi tehdä säännöllisesti varhaiskasvatusryhmien tiimipalaverissa sekä koko talon henkilöstöä koskevissa palaverissa. Myös valtakunnallisesti toteutetut arvioinnit auttaisivat hahmottamaan menetelmän haasteita ja vaikutuksia, paremmin. Kun Raumalla saadaan koulutettua enemmän kasvattajia menetelmän pariin ja menetelmän arviointia tehtyä pidemmällä aikavälillä, tulokset varmasti puhuvat puolestaan edesauttaen menetelmän käyttöönoton lisääntymistä myös muualla Suomessa.

LÄHTEET

- Eriksson, E. & Arnkil, T. (2012). *Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista*. Saatavilla 7.3.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90845/URN_ISBN_978-951-33-1792-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Huhtanen, K. (2004). *Varhainen puuttuminen – Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen varhaiskasvatuksessa*. Finn Lectura.
- Jokinen, D. ja Olenius, J. (2016). *Ihmeelliset vuodet -menetelmä Vantaan varhaiskasvatuksessa*. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 14.2.2021 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/110475/Jokinen_Daniye_Olenius_Juho.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kasvun tuki. (2017). *Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä ammattikasvattajille*. Saatavilla 3.3.2021 <https://kasvuntuki.fi/tyomenetelmat/ihmeelliset-vuodet-ryhmanhallintamenetelma-ammattikasvattajille/>
- Kasvun tuki. (2017). *Ihmeelliset vuodet -PienryhmäDino*. Saatavilla 7.3.2021 <https://kasvuntuki.fi/tyomenetelmat/ihmeelliset-vuodet-pienryhmadino/>
- Kasvun tuki. (2017). *Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmät*. Saatavilla 7.3.2021 <https://kasvuntuki.fi/tyomenetelmat/ihmeelliset-vuodet-vanhemmuusryhmat/>
- Kasvun tuki. (2017). *The Incredible Years programme – Teacher Classroom Management*. Saatavilla 7.3.2021 <https://kasvuntuki.fi/tyomenetelmat/ihmeelliset-vuodet-ryhmanhallintamenetelma-ammattikasvattajille/>
- Käypä hoito. (2018). *Psykososiaaliset hoidot käytöshäiriöissä*. Saatavilla 7.3.2021 <https://www.kaypahoito.fi/nak09073>
- L 540/2018. Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

- Lahtinen, S. (2019). *Varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia ihmeelliset vuodet -koulutuksesta*. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Saatavilla <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/262808/lahtinen%20suvi.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. (2018). *Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)*. Saatavilla 7.3.2021 <https://stm.fi/documents/1271139/12798552/SATULA-hanke%2C+diaesitys.pdf/50b22fd8-d96e-0336-9628-31b5f969b023/SATULA-hanke%2C+diaesitys.pdf>
- Levy, T. (2020). *Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käyttöönotto Etelä- Pohjanmaalla. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemuksia*. Opinnäytetyö, kevät 2020. Sosiaali- ja terveysala (Ylempi AMK). Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saatavilla 21.1.2021 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/342792/Theseukseen%20opinn%c3%a4ytety%c3%b6%205.6.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Luoto, R. (2009). *Kyselytutkimuksen suunnittelu*. Tampereen yliopisto. Saatavilla 21.1.2021 https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66050/kyselytutkimuksen_suunnittelu_2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- McMahon, SR., Iwamoto M., Massoudi, MS., Hussain, RY., Stevenson, JM., David, F., Chu, SY. & Pickering, LK. (2003). *Comparison of email, fax, and postal surveys of pediatricians*. Pediatrics 2003; 111:e299–e303. Saatavilla 20.2.2021 <https://pediatrics.aappublications.org/content/111/4/e299.long>
- Määttä, S., Koivula, M., Huttunen, K., Paananen, M., Närhi, V., Savolainen, H. & Laakso, M-L. (2017). Opetushallitus. Lasten sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa. Saatavilla 7.3.2021 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lasten_sosioemotionaalisten_taitojen_tukeminen_varhaiskasvatuksessa.pdf

- Opetushallitus. (19.12.2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saatavilla 7.3.2021 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Rauman kaupungin esiopetussuunnitelma. (21.6.2016). Saatavilla 7.3.2021 <https://peda.net/rauma/ejptk/eos/e2/e2:file/download/8bd4be76ad8656811d0c0e56f29194583cb46937/ESIOPS-Rauma.pdf>
- Rauman kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. (3.6.2019). Lapsi kasvun polulla. Saatavilla 7.3.2021 <https://www.rauma.fi/wp-content/uploads/2019/09/Vasu-2017-ja-2019.pdf>
- Rauman kaupunki. Kasvatus ja koulutus. Varhaiskasvatus. Varhaiserityiskasvatus. Saatavilla 7.3.2021 <https://www.rauma.fi/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/varhaiserityiskasvatus/>
- Rauman kaupunki. Kasvatus ja koulutus. Varhaiskasvatus. Varhaiskasvatus päiväkodissa. Saatavilla 7.3.2021 <https://www.rauma.fi/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/paivakotihoito/>
- Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Yläne, S. & Paavilainen, E. (2011). *Tutkimuksen voimasanat*. Helsinki: WSOYpro Oy
- Salmelin, R. (1991). *Lomakesuunnittelu tietokonetallennuksen ja tilastollisen käsittelyn kannalta*. Duodecim 1991;107:305–12.
- Salmelin, R. (1993). *Kyselylomakkeista tilastoanalyysin aineistoksi: kyselytutkimuksen toteutus*. Duodecim 1993;109:198–203
- Santonen, J. (2013). *Ihmeelliset vuodet. TCM-menetelmä esi- ja perusopetuksessa*. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma (Ylempi AMK). Metropolia ammattikorkeakoulu. Saatavilla 7.3 2021 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54880/lhmeelli.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Hankesuunnitelma. Saatavilla 7.3.2021 https://stm.fi/documents/1271139/1953486/Hankesuunnitelma_Lapsi-ja+perhepalveluiden+muutosohjelma.pdf

- The Incredible Years. (2013). *About The Programs*. Saatavilla 7.3.2021 <https://www.incredibleyears.com/programs/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. [Audio äänikirja]. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Turun Yliopisto. (2020). *Ihmeelliset vuodet. Ryhmänhallintaohjelma (TCM) ammattikasvattajille*. Saatavilla 7.3.2021 <https://sites.utu.fi/ihmeellisetvuodet/ammattikasvattajille/>
- Turun Yliopisto. (2020). *Ihmeelliset vuodet*. Saatavilla 7.3.2021 <https://sites.utu.fi/ihmeellisetvuodet/>
- Turun Yliopisto. (2020). *Ihmeelliset vuodet. Vanhemmuusryhmät*. Saatavilla 7.3.2021 <https://sites.utu.fi/ihmeellisetvuodet/vanhemmuusryhmat/>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012*. Saatavilla 14.2.2021 https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Vehkalahti, K. (2014). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Saatavilla 4.1.2021 <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Webropol. *Ota tieto haltuusi ja johda yritystäsi sillä*. Saatavilla 28.2.2021 <https://webropol.fi/>
- Webster-Stratton, C. (2011). *Kuinka edistää lasten sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja*. Profami Oy.

LIITE 1. Tutkimuslupa

RAUMAN KAUPUNKI
Sivistystoimiala
Varhaiskasvatusjohtaja

PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJA
11.5.2020

2712020

Muut asiat
RAU/47/13.OO.01/2020

tkimuslupa/ Pauliina Käki ja Stella Kapsoritakis

Pauliina Käki ja Stella Kapsoritakis opiskelevat Diagonia ammattikorkeakoulussa varhaiskasvatuksen sosionomiksi. AMK -opinnäytetyön aiheena on Ihmeelliset vuodet- ryhmänhallintamenetelmän käytön tehokkuus ja vaikuttavuus varhaiskasvatusryhmässä Raumalla.

Opinnäytetyön tarkoituksena on toteuttaa kysely ja mahdollisesti myös haastatella Rauman varhaiskasvatuksen opettajia sekä konsultoivia varhaiskasvatuksen opettajia. Tutkittavana on Rauman kaupungin vuosina 2018-2019 koulutetut ensimmäiset TMC-ryhmäläiset, eli varhaiskasvatuksen opettajat ja konsultoivat varhaiskasvatuksen opettajat.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää menetelmän vaikuttavuutta, sekä tehokkuutta lapsiryhmään tai yksittäisen lapsen kohdalla pyritään selvittämään (intervention jälkeen) kyselylomakkeen avulla (SDQ,Fin) tai sitä muokattuna. Tutkimus suunnataan varhaiskasvatuksen opettajiin, jotka ovat käyneet Ihmeelliset vuodet ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen.

Ihmeelliset vuodet (The Incredible Years) on yhdysvaltalaisen psykologian professorin Carolyn WEBster-Strattonin kehittämä ryhmäpohjainen ohjausmenetelmä 3-12 -vuotiaiden käytöshäiriöisten lasten vanhemmille ja lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Ohjelman tarkoitus on edistää myönteisiä kasvatustapojen menetelmiä sekä auttaa kasvattajia käsittelemään lasten käytöshäiriöitä. Tavoitteena on parantaa vanhemman tai opettajan ja lapsen välistä vuorovaikutusta.

Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella (SDQ-Fin) ja mahdollisesti haastattelun avulla.

Päätös Tutkimuslupa myönnetään sillä ehdolla, että varhaiskasvatuksen opettajat, jotka ovat käyneet Ihmeelliset -vuodet ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen antavat osaltaan suostumuksensa.

Liitteet

Päätöksen
allekirjoitus

Päivi Tiesmaa
Varhaiskasvatusjohtaja

Pöytäkirja nähtävillä 20.5.2020

Tiedoksi Pauliina Käki, Stella Kapsoritakis, päiväkodin johtajat

Tiedoksi Tiedoksianto Tämä päätös on lähetetty Tämä päätös on lähetetty

LIITE 2. Kyselylomake

**Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän vaikutukset
lapseen ja lapsiryhmään Rauman varhaiskasvatuksessa****1. Missä asemassa työskentelet? ***

- varhaiskasvatuksen erityisopettaja
- varhaiskasvatuksen opettaja
- varhaiskasvatuksen esihenkilö
- muu. Mikä?

**2. Milloin olet käynyt Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä
koulutuksen? ***

- alle vuosi sitten
- 1-2 vuotta sitten
- 3-4 vuotta sitten
- yli 5 vuotta sitten

3. Miten koulutus järjestettiin? *

- verkkokurssina
- lähikoulutuksena
- sekä lähikoulutuksena että verkossa
- jotenkin muuten? Miten?

4. Minkä ikäisten lasten kanssa käytät Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää? *

- 0-2 -vuotiaiden
- 3-5 -vuotiaiden
- esikouluikäisten
- muu. Mikä?

5. Kuinka paljon Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä on käytössä työpaikallasi? *

- koko ajan
- satunnaisesti
- ei lainkaan

Jos vastasit kysymykseen 5 " ei lainkaan", kysely ohjaa sinut suoraan kysymykseen numero 7.

6. Missä tilanteissa Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmää käytetään työpaikallasi? (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon) *

- ruokailutilanteissa
- aamupiirin yhteydessä
- ulkoilun yhteydessä
- muu. Mikä?

7. Saitko hyödyllisiä "työkaluja" arkityöhösi Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksesta?

- paljon
- jonkin verran
- en lainkaan

Jos vastasit kysymykseen 7 "en lainkaan", kysely ohjaa sinut suoraan kysymykseen numero 9.

8. Mistä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksessa oppimastasi asiasta tai toimintamallista olet saanut apua työhösi? (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- yhteistyö vanhempien kanssa
- myönteisten suhteiden luominen lapsiin
- ennakointi
- huomio, kannustus ja kehuminen
- huomiotta jättäminen ja uudelleenohjaus
- luonnolliset ja johdonmukaiset seuraamukset
- aikalisa
- ongelmanratkaisu
- muu. Mikä?

9. Onko käyttämillänne menetelmillä ollut selvä vaikutus haastavasti käyttäytyneeseen lapseen? *

- kyllä. Mihin?
- ei

10. Onko käyttämillänne menetelmillä ollut selvä vaikutus koko lapsiryhmään? *

kyllä. Mihin?

ei

11. Onko käyttämillänne menetelmillä ollut selvä vaikutus ryhmän muiden työntekijöiden toimintaan? *

kyllä. Mihin?

ei

12. Missä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksesta saadut tiedot ja taidot ovat PARHAITEN näkyneet? *

positiivinen vaikutus haastavasti käyttäytyvään lapseen

positiivinen vaikutus koko lapsiryhmään

positiivinen vaikutus ryhmän muihin työntekijöihin

13. Oletko huomannut joitakin sellaisia tekijöitä, jotka haittaavat menetelmän käyttöönottoa ja toteuttamista työssäsi? (esim. muutosvastarinta, käytänteiden muuttaminen, kiire jne.) *

14. Onko Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän vaikutuksia arvioitu työpaikallasi? *

kyllä

ei

Jos vastasit kysymykseen 14 "ei", kysely ohjaa sinut suoraan kysymykseen numero 17.

15. Onko vaikutusten arvioinnissa lapsen käytetty SDQ-Fin eli Vahvuudet ja vaikeudet -kyselylomaketta (kuva) tai muuta vastaavanlaista lomaketta?

Vahvuuksien ja Vaikeuksien Kyselylomake (SDQ-Fin)

4-17
SEURANTA

Pyydämme teitä ystävällisesti täyttämään tämän kyselylomakkeen koskien mainitun lapsen/nuoren käyttäytymistä viimeisen kuukauden aikana merkittävällä rasti yhteensä kolmesta annetusta vaihtoehdosta: "Ei päde", "Pätee jonkin verran", "Pätee varmasti". On hyvin tärkeää, että vastaatte jokaiseen kohtaan parhaan kykynne mukaan siitäkin huolimatta, että aina ette tunne olevanne asiasta täysin varma - tai, että kysymys kuulostaa täyttömältä.

Lapsen / Nuoren Nimi: ..... Tyttö / Poika

Syntymäaika: .....

	Ei päde	Pätee jonkin verran	Pätee varmasti
Ottaa uutisten tunteet huomioon	☐	☐	☐
Levoton, yliaktiivinen, ei pysty olemaan kauan hiljaa paikoillaan	☐	☐	☐
Valittaa usein päänsärkyä, vatsakipua tai pahoinvointia	☐	☐	☐
Jakaa aueristi tavaroitaan (tarikkejä, leluja, värikyntiä jne) muiden lasten kanssa	☐	☐	☐
Hänellä on usein kiukunpuuskia, tai hän kiivastuu helposti	☐	☐	☐
Ei näytä kaipaavan seuraa, leikkii usein itselleen	☐	☐	☐
On yleensä tottelevainen, tavallisesti tekee minkuin aikuinen käykee	☐	☐	☐
Hänellä on monia huolia, näyttää usein huolestuneelta	☐	☐	☐
Tarjoutuu auttamaan, jos joku loukkaa itsensä, on pahoilla mielin tai huonovointinen	☐	☐	☐
Jatkuvasti hypistelemässä jotakin tai kiemurtelee paikoillaan	☐	☐	☐
Hänellä on ainakin yksi hyvä ystävä	☐	☐	☐
Usein tappelee toisten lasten kanssa tai kiusaa muita	☐	☐	☐
Usein onneton, mieli maassa tai itkuinen	☐	☐	☐
Yleensä muiden lasten suosiossa	☐	☐	☐
Helposti häiriintynyt, mielenkunto harhailee	☐	☐	☐
Uusissa tilanteissa pelokas tai äkkäiseen takertuva, vällä itsehoottamusta	☐	☐	☐
Kiltti suoremiaan kohtaan	☐	☐	☐
Valehtelee tai peikuttaa usein	☐	☐	☐
Muiden lasten silmätikkä tai kiusaamisen kohde	☐	☐	☐
Tarjoutuu usein auttamaan muita (vanhempiaan, opettajia, muita lapsia)	☐	☐	☐
Harkitsee tilanteen ennen kuin toimii	☐	☐	☐
Varastaa kotoa, koulusta tai muualta	☐	☐	☐
Tulee paremmin toimeen aikuisten kuin toisten lasten kanssa	☐	☐	☐
Kärsii monista peloista, usein peloissaan	☐	☐	☐
Saattaa tehtävät loppuun, hyvin pitkäjänteinen	☐	☐	☐

Onko teillä hänestä muita kommentteja tai huomautuksia?

- SDQ-Fin lomaketta (ks.kuva)
- jotain muuta lomaketta. Mitä?
- arviointi on tehty ilman lomaketta
- arviointia ei ole tehty lainkaan

16. Arvioidessanne Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän vaikutuksia lapsen/lapsiryhmään, huomasitteko eroja ennen ja jälkeen – tuloksissa?

- kyllä, ero oli selkeä.
- kyllä, eroa oli jonkin verran.
- ei, tulokset olivat samat.

17. Onko Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän vaikutuksista keskusteltu lapsen/lasten vanhempien kanssa? *

- On keskusteltu ja vanhemmat ovat huomanneet vaikutukset.
- Menetelmästä on keskusteltu, mutta vanhemmat eivät ole kertoneet huomanneensa muutoksia.
- Vaikutuksista ei olla keskusteltu vanhempien kanssa.
- Muu. Mikä?

18. Suositteletko Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutusta muille? *

- kyllä. Miksi?
- en. Miksi?

19. Mitä kehitettävää Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutuksessa mielestäsi olisi? *

**20. Mitä muuta haluaisit tuoda esille Ihmeelliset vuodet
-ryhmänhallintamenetelmän vaikutuksista lapseen/lapsiryhmään? ***

LIITE 3. Kyselylomakkeessa käytetty kuva SDQ-Fin -lomakkeesta

Vahvuuksien ja Vaikeuksien Kyselylomake (SDQ-Fin)

O 4-17
SEURANTA

Pyytäisimme teitä ystävällisesti täyttämään tämän kyselylomakkeen koskien mainitun lapsen/nuoren käyttäytymistä viimeisen kuukauden aikana merkitsemällä rasti yhteen kolmesta annetusta vaihtoehdosta: "Ei päde", "Pätee jonkin verran", "Pätee varmasti". On hyvin tärkeää, että vastaatte jokaiseen kohtaan parhaan kykynne mukaan sitäkin huolimatta, että aina ette tunne olevanne asiasta täysin varma - tai, että kysymys kuulostaa älyttömältä.

Lapsen / Nuoren Nimi ..... Tyttö / Poika

Syntymäaika .....

	Ei päde	Pätee jonkin verran	Pätee varmasti
Ottaa muiden tunteet huomioon	☐	☐	☐
Levoton, yliaktiivinen, ei pysty olemaan kauan hiljaa paikoillaan	☐	☐	☐
Valittaa usein päänsärkyä, vatsakipua tai pahoinvointia	☐	☐	☐
Jakaa auliisti tavaroitaan (karkkeja, leluja, värikyniä jne) muiden lasten kanssa	☐	☐	☐
Hänellä on usein kiukunpuuskia, tai hän kiivastuu helposti	☐	☐	☐
Ei näytä kaipaavan seuraa, leikkii usein itseksensä	☐	☐	☐
On yleensä tottelevainen, tavallisesti tekee niinkuin aikuinen käskää	☐	☐	☐
Hänellä on monia huolia, näyttää usein huolestuneelta	☐	☐	☐
Tarjoutuu auttamaan, jos joku loukkaa itsensä, on pahoilla mielin tai huonovointinen	☐	☐	☐
Jatkuvasti hypistelemässä jotakin tai kiemurtelee paikoillaan	☐	☐	☐
Hänellä on ainakin yksi hyvä ystävä	☐	☐	☐
Usein tappelee toisten lasten kanssa tai kiusaa muita	☐	☐	☐
Usein onneton, mieli maassa tai itkuinen	☐	☐	☐
Yleensä muiden lasten suosiossa	☐	☐	☐
Helposti häiriintyvä, mielenkiinto harhailee	☐	☐	☐
Uusissa tilanteissa pelokas tai aikuiseen takertuva, vailla itseluottamusta	☐	☐	☐
Kiltti nuorempiaan kohtaan	☐	☐	☐
Valehtelee tai petkuttaa usein	☐	☐	☐
Muiden lasten silmätikku tai kiusaamisen kohde	☐	☐	☐
Tarjoutuu usein auttamaan muita (vanhempiaan, opettajia, muita lapsia)	☐	☐	☐
Harkitsee tilanteen ennen kuin toimii	☐	☐	☐
Varastaa kotoa, koulusta tai muualta	☐	☐	☐
Tulee paremmin toimeen aikuisten kuin toisten lasten kanssa	☐	☐	☐
Kärsii monista peloista, usein peloissaan	☐	☐	☐
Saattaa tehtävät loppuun, hyvin pitkäjänteinen	☐	☐	☐

Onko teillä hänestä muita kommentteja tai huomautuksia ?

LIITE 4. Saatekirje

Saatekirje

Hei,

Opiskelemme Porin Diakonia-ammattikorkeakoulussa sosionomin sekä varhaiskasvatuksen opettajan tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Teemme opinnäytetyömme Teemme opinnäytetyömme **Rauman varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksista Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän käyttöön liittyen**. Pyrimme suuntaamaan tutkimuksen henkilöille, jotka ovat käyneet kyseisen koulutuksen. Tutkimuksen tekemiseen on saatu tutkimuslupa Rauman kaupungin varhaiskasvatusjohtajalta.

Opinnäytetyö toteutetaan kyselytutkimuksena, johon pyytäisimme teitä osallistumaan. Osallistuminen tapahtuu ohessa olevan kyselylomakkeen täyttämällä (linkki alla). Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Käsittelemme opinnäytetyösämme kaikkia saamiamme vastauksia niin, että vastaajien henkilötiedot pysyvät salassa.

Kiitos vastauksistanne ja hyvää talven jatkoa!

Lämpimin terveisin,
Pauliina Käki & Stella Kapsoritakis

Pauliina Käki
pauliina.kaki@student.diak.fi
puh. xxx-xxxxxxx

Stella Kapsoritakis
stella.kapsoritakis@student.diak.fi
puh. xxx-xxxxxxx

Siirry kyselyyn tästä:

<https://link.webropolsurveys.com/R/887837F4FE876C8A>